

Výroční zpráva o činnosti školského zařízení

Školní rok 2013/2014

Název zařízení: **Dětský diagnostický ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna Homole 90**

Adresa zařízení: **Homole 90, 370 01 České Budějovice**

Právní forma: **příspěvková organizace**

Zřizovatel: **MŠMT, Karmelitská 7, Praha 1**

Identifikátor zařízení: **60076178**

Vedení školského zařízení:

Mgr. Vladimír Ira	ředitel
Mgr. Marcela Pouzarová	provozně ekonomická vedoucí, zástupce statutárního orgánu
Mgr. Jan Urban	zástupce ředitel pro DDS Šindlovy Dvory
Mgr. Irena Bublíková	vedoucí SVP Strakonice
Mgr. Alena Lorencová	vedoucí SVP České Budějovice
Mgr. Jan Tůma	vedoucí SVP Český Krumlov
Bc. Renata Fenclová	zástupce ředitele pro DDÚ, vedoucí vychovatelka DDÚ

Adresy školského zařízení:

Pracoviště	e-mail	telefon
DDÚ Homole 90	reditel@dduhomole.cz	387203491
DDS Šindlovy Dvory 25	zast.rediteleds@dduhomole.cz	387 203116
SVP Strakonice, Ellerova 160	vedouci.st@dduhomole.cz	383324717
SVP Č. Budějovice, Dukelská 23	vedouci.cb@dduhomole.cz	386355888
SVP Č. Krumlov, Špičák 114	vedouci.ck@dduhomole.cz	380712426

[www.stánky: http://www.dduhomole.cz](http://www.dduhomole.cz)

1. Charakteristika školského zařízení

Zařízení je vřazeno do sítě škol, předškolních a školských zařízení, rozhodnutím MŠMT ze dne 18.8.2005, č.j. 26 463/05-25 s účinností od 1. září 2005.

Součástí školského zařízení:

Název součásti	Adresa	Kapacita
Dětský diagnostický ústav	Homole 90, České Budějovice	28
Dětský domov se školou	Šindlovy Dvory 25, České Budějovice	24
Středisko výchovné péče	Dukelská 23A, České Budějovice	16
Středisko výchovné péče	Špičák 114, Český Krumlov	ambulantní
Středisko výchovné péče	Ellerova 160 Strakonice	ambulantní
Základní škola	DDU, DDŠ, SVP Č. Budějovice	68
Školní jídelna	DDU, DDŠ	90

Dětský diagnostický ústav je koedukovaným školským zařízením pro výkon ústavní a ochranné výchovy a školským zařízením pro preventivně výchovnou péči s územní působností Jihočeský kraj a kraj Vysočina. Do DDÚ jsou přijímány děti podle § 2 odst. 3, 4 a 5 a § 7 odst. 1 zákona č. 109/2002 Sb., které plní povinnou školní docházku.

Plní úkoly diagnostického, výchovného, vzdělávacího, sociálního, terapeutického, organizačního a koordinačního charakteru. Těžištěm práce je poskytování speciálně pedagogické a pedagogicko psychologické komplexní péče ve věkovém spektru povinné školní docházky. Odborná pomoc je nabízena i rodičovské veřejnosti nebo dětem, o jejichž umístění požádaly osoby odpovědné za výchovu (v zákonem stanoveném rozsahu).

DDÚ metodicky spolupracuje s dětskými domovy ve spádové oblasti stanovené MŠMT ČR. Odborní pracovníci (speciální pedagogové – etopedi) pravidelně navštěvují jednotlivé dětské domovy a spolupracují při zpracování a vyhodnocování individuálních vzdělávacích programů umístěných dětí.

Dětský domov se školou (DDŠ) je jediným školským zařízením tohoto druhu v Jihočeském kraji. Od školního roku 2010/2011 je zařízení koncipováno jako koedukované a jsou do něj umístováni chlapci a dívky plnící povinnou školní docházku, u kterých byly diagnostikovány závažné poruchy chování. Plní úkoly vzdělávací, výchovné, terapeutické a sociální. Umístěným dětem je poskytováno plné přímé zaopatření.

Středisko výchovné péče (SVP) má pracoviště v Českých Budějovicích, Českém Krumlově a Strakonice. Plní úkoly zejména v oblasti sekundární prevence sociálně patologických jevů a poskytují ambulantní služby. SVP v Českých Budějovicích zajišťuje též internátní a celodenní služby až pro 16 ubytovaných klientů. Nedílnou součástí činnosti SVP je spolupráce se základními školami ve spádové oblasti jednotlivých středisek.

Základní škola (ZŠ) poskytuje základní vzdělávání žákům umístěným v DDÚ Homole, v DDŠ Šindlovy Dvory a v SVP České Budějovice.

Výroční zprávu zpracovává každá součást školského zařízení samostatně a jsou zveřejňovány v www. stránkách školského zařízení

Výroční zpráva dětského diagnostického ústavu Homole 90 za školní rok 2013/2014

2. Statistika za školní rok 2013/2014

Ve školním roce 2013/2014 bylo do DDÚ umístěno **84 dětí** (32 dívek a 52 chlapců),
Dále bylo v rámci regionu i mimo region **30 dětí do následných zařízení** (do 22.1.2014).

Z výše uvedeného počtu 84 dětí bylo přijato:

- 48 dětí na základě předběžného opatření Okresních soudů - z toho 1 dítě bylo z umístěno z dětského domova
- 7 dětí rozsudkem Okresních soudů o ústavní výchově - z toho 5 dětí bylo z dětských domovů
- 29 dětí na dobrovolný preventivně výchovný pobyt – z toho 2 děti z dětského domova.
- Z důvodu doplnění komplexní diagnostiky bylo umístěno celkem 8 dětí z DD z celkového počtu přijatých.

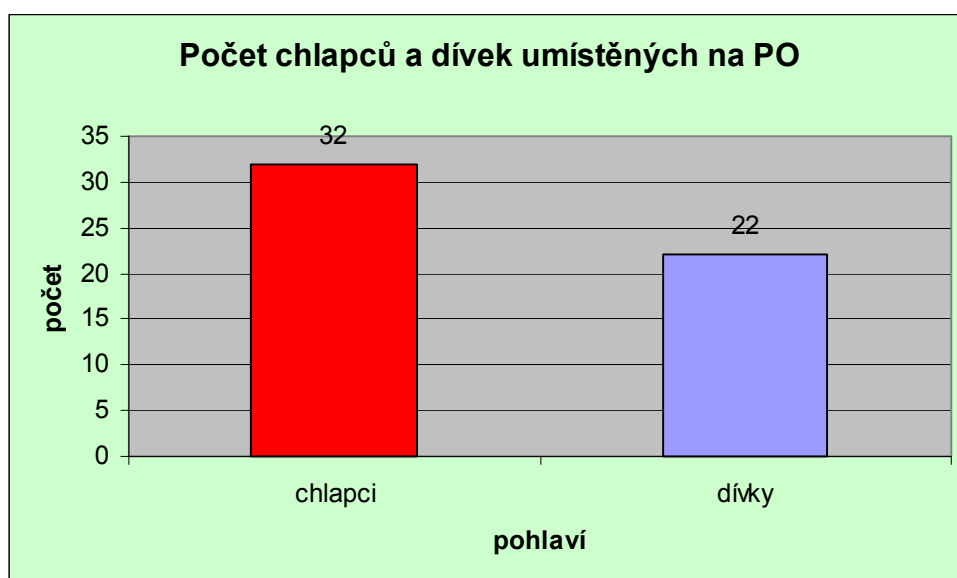
Komplexní diagnostické vyšetření absolvovalo celkem **84 dětí**, které byly rozmístěny takto:

- 46 dětí (tj. 55%) se vrátilo po ukončení diagnostiky domů (včetně zrušení PO), z toho 11 dětí zůstává na dlouhodobém pobytu u rodičů
- 36 dětí umístěno do zařízení pro výkon ÚV, z toho 6 dětí do svých kmenových DD a dvě děti do jiných DD
- 2 děti zůstávají na diagnostickém pobytu v DDÚ Homole

2.1 Statistika předběžných opatření za školní rok 2013/2014

Z celkového počtu 84 dětí bylo přijato 48 dětí na základě předběžného opatření a 6 dětí bylo v evidenci již ve školním roce 2012/2013 (nástup do DDÚ v měsících červenec, srpen)
Na základě předběžného opatření bylo přijato 32 chlapců a 22 děvčat

Graf 1

Věk dětí umístěných na základě předběžného opatření při nástupu:

Průměrný věk při nástupu dětí na diagnostický pobyt činil 14 let

Délka pobytu v DDÚ:

Průměrná délka vedení dětí ve stavu DDÚ činila 97 dní

Důvody umístění:

Nejčastějšími důvody umístění dětí v DDÚ na základě předběžného opatření byly:

- poruchy chování (záškoláctví, nerespektování autorit, agresivita, útoky z domova, trestná činnost, autoagrese, užívání návykových látek)

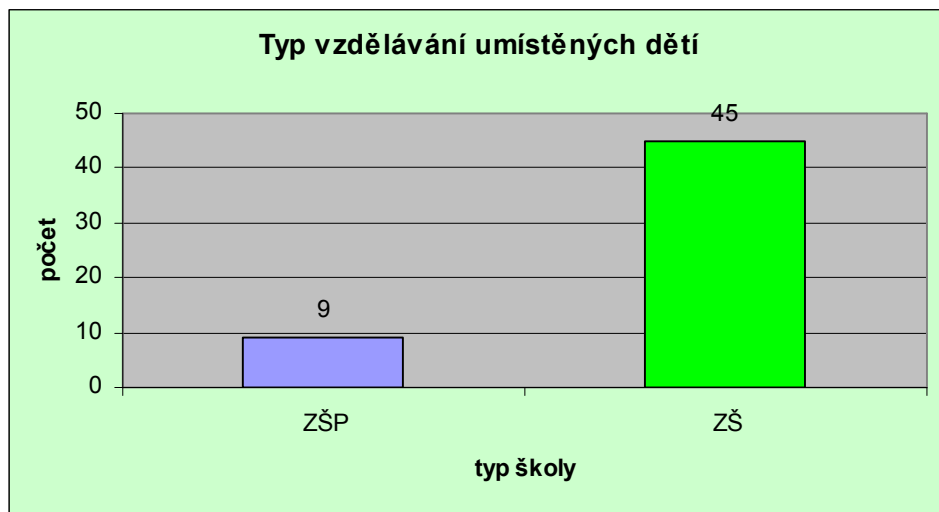
16 dětí přijatých na základě předběžného opatření z DDÚ v průběhu pobytu krátkodobě uteklo.

Vzdělávání dětí:

9 dětí přijatých na základě předběžného opatření bylo vzděláváno v ZŠP

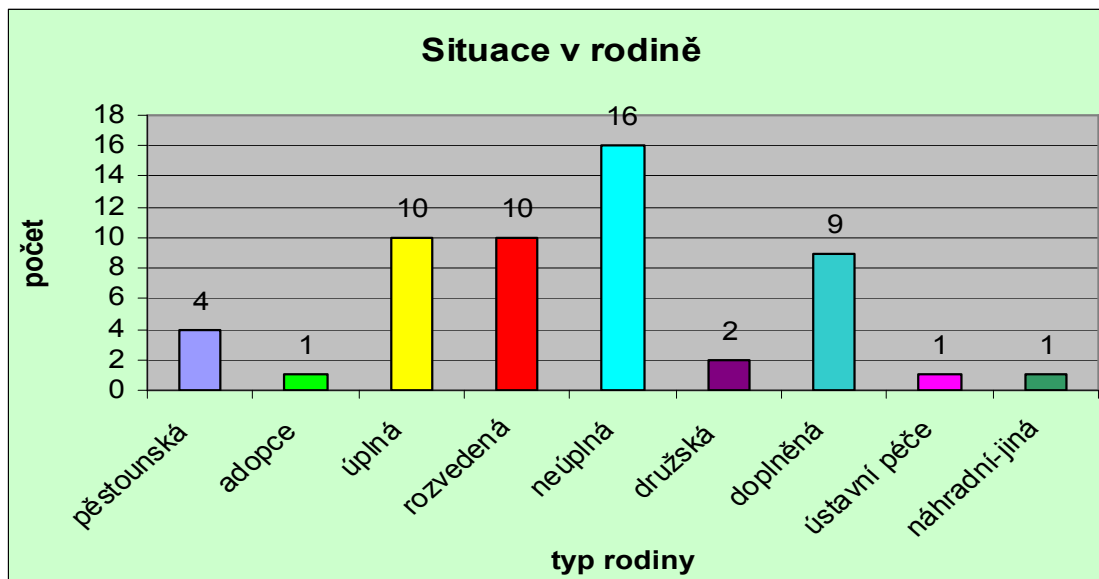
45 dětí přijatých na základě předběžného opatření bylo vzděláváno v ZŠ

Graf 2

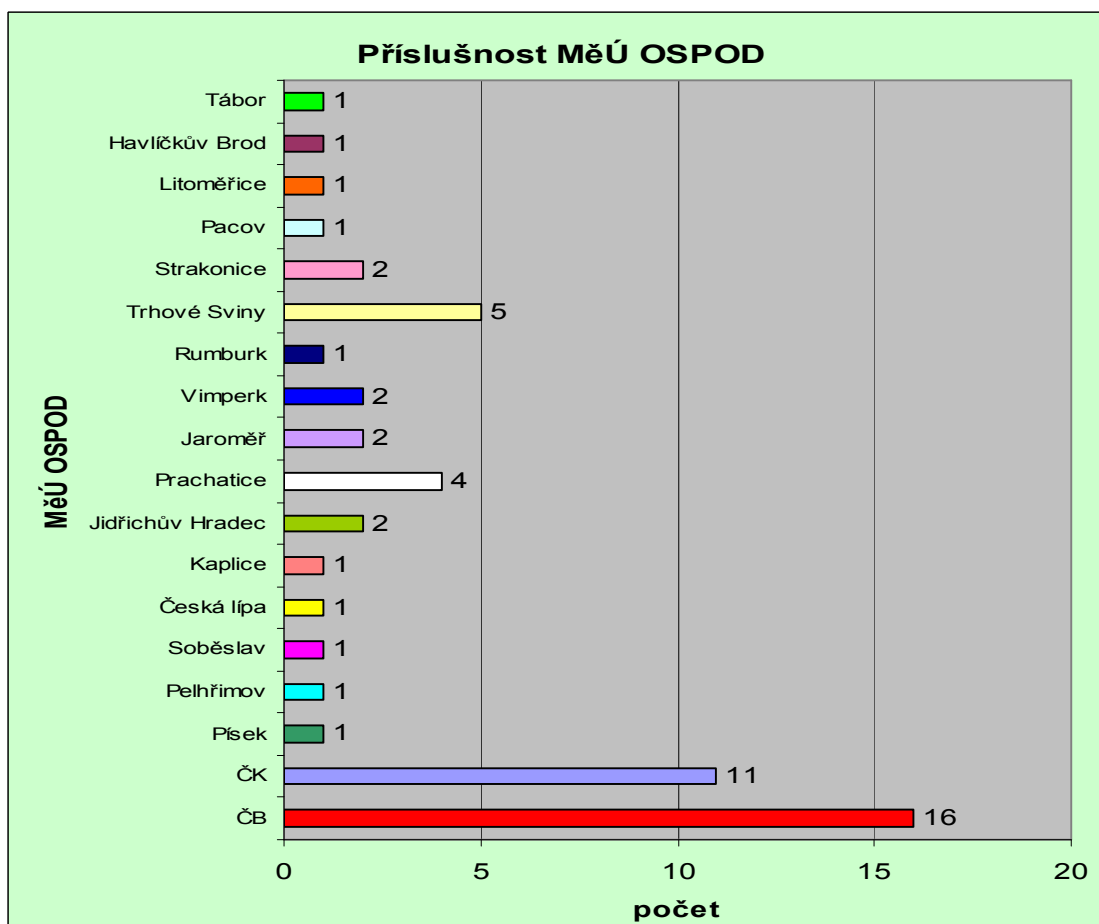
Rodinná situace dětí, umístěných do DDÚ na základě předběžného opatření:

Graf 3

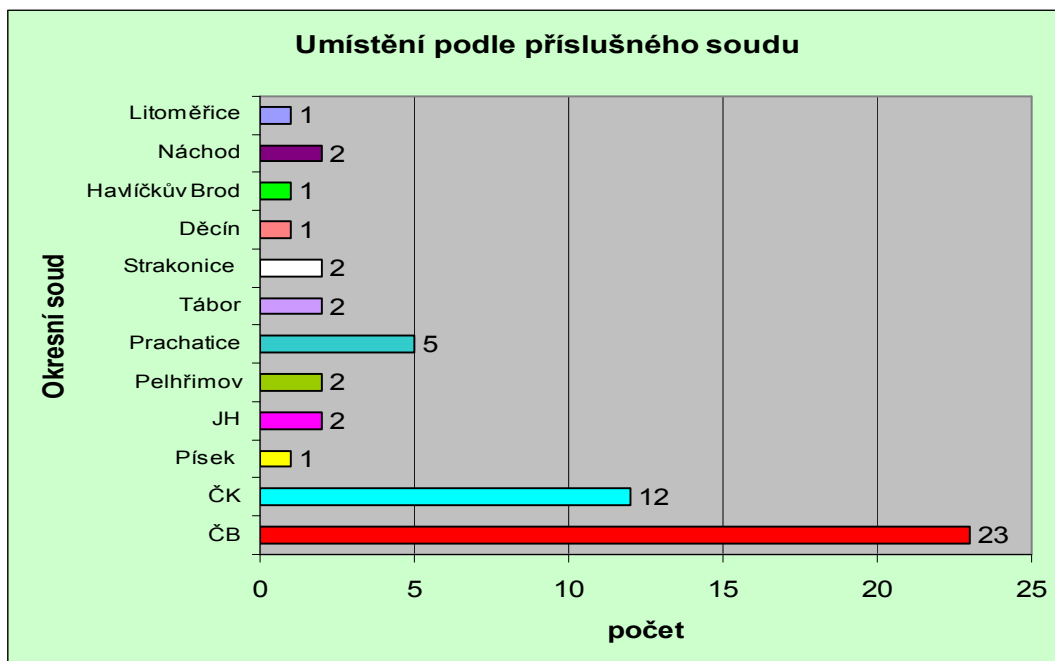
Počet umístěných dětí z jednotlivých MěÚ:

Graf 4

Soudy, které rozhodovaly o umístění dětí:

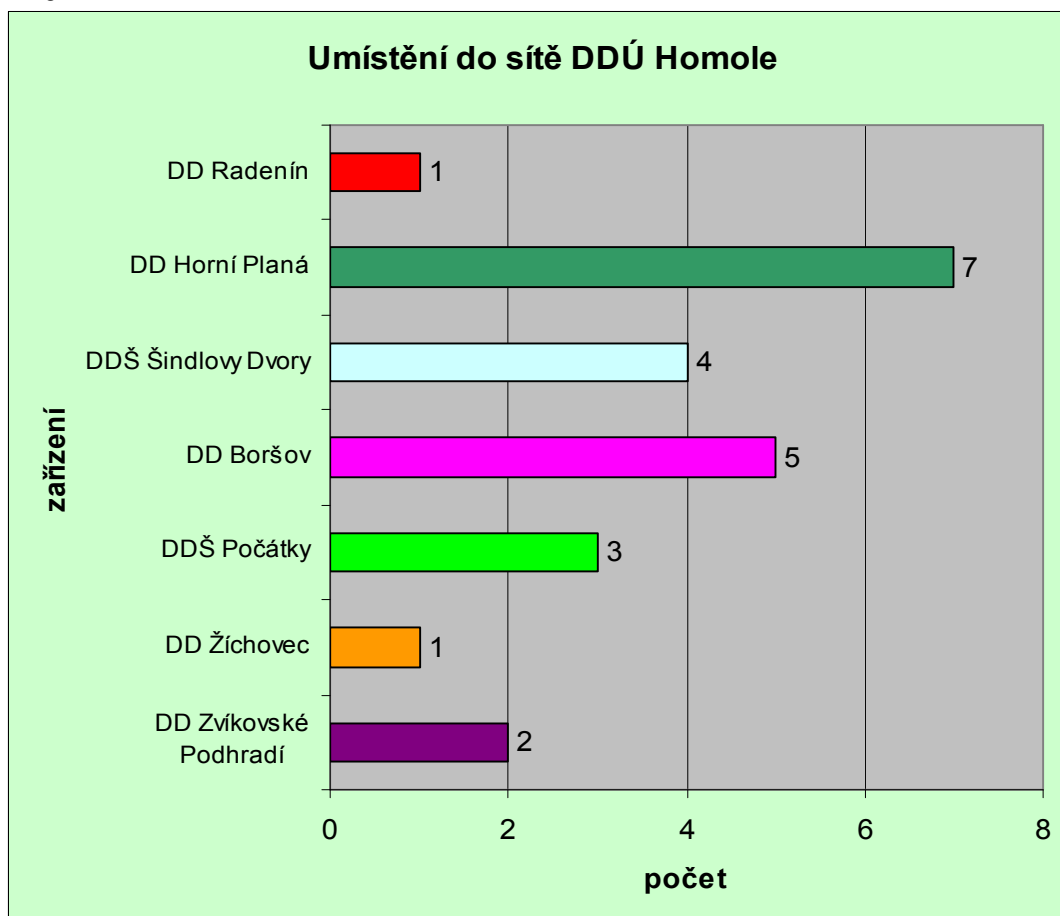
Graf 5

Počty rozmístěných dětí po ukončení diagnostického pobytu:

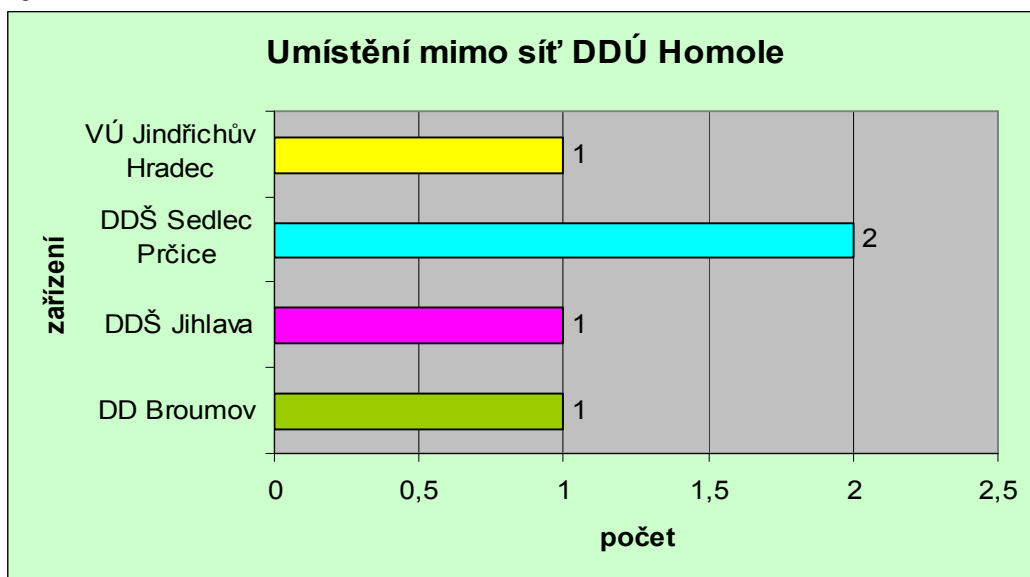
v síti DDÚ Homole

graf 6

mimo síť DDÚ Homole

graf 7

dlouhodobý pobyt v rodině

24 dětí se po ukončení diagnostického pobytu vrátilo zpět do rodiny, 1 dítěti bylo PO zrušeno

Z toho byl 3 dětem dlouhodobý pobyt v rodině zrušen a děti byly soudem umístěny do DD.

2.2. Statistika soudem nařízené ústavní výchovy za školní rok 2013/2014

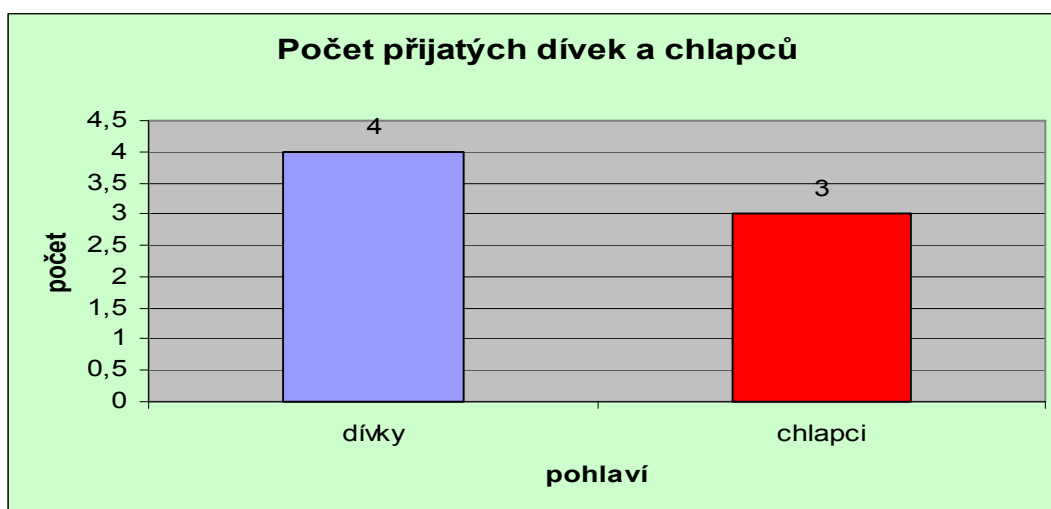
Počty přijatých dětí:

Z celkového počtu 84 dětí bylo přijato 7 dětí na základě nařízené ústavní výchovy.

Z toho byli 3 chlapci a 4 děvčata

3 děti byly umístěny z rodiny, 4 děti byly umístěny na základě žádosti dětských domovů o provedení diagnostiky - z tohoto počtu byly po provedení diagnostiky dvě děti přemístěny do jiného zařízení

Graf 1

Věk dětí při nástupu:

Průměrný věk při nástupu dětí na diagnostický pobyt činil **14 let**

Délka pobytu v DDÚ:

Průměrná délka pobytu v DDÚ činila **101 dní**

Důvody umístění:

Nejčastějšími důvody umístění dětí do DDÚ byly poruchy chování (záškoláctví, nerespektování autorit, agresivita, útoky, zneužívání návykových látek, autoagrese)

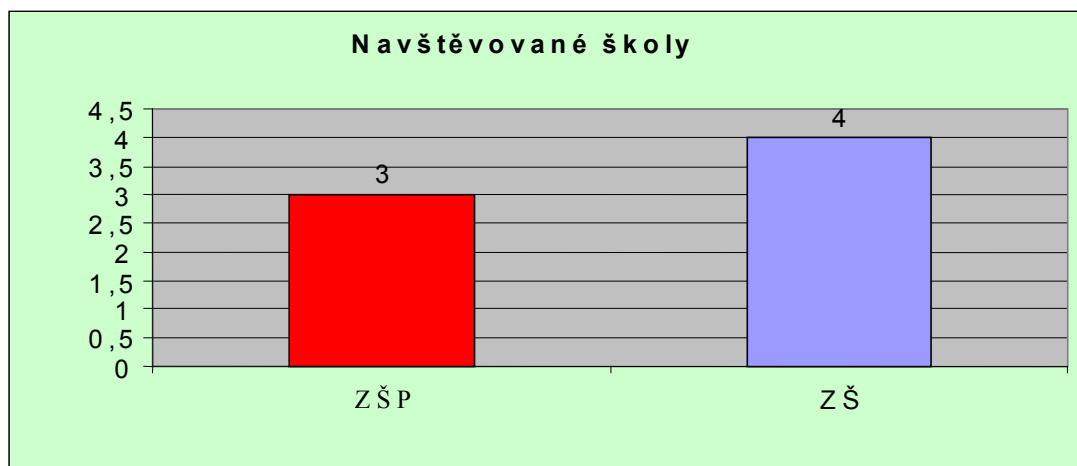
žádné dítě s nařízenou ústavní výchovou z DDÚ **neuteklo**.

Vzdělávání dětí:

3 děti s nařízenou ústavní výchovou **navštěvovaly základní školu praktickou**

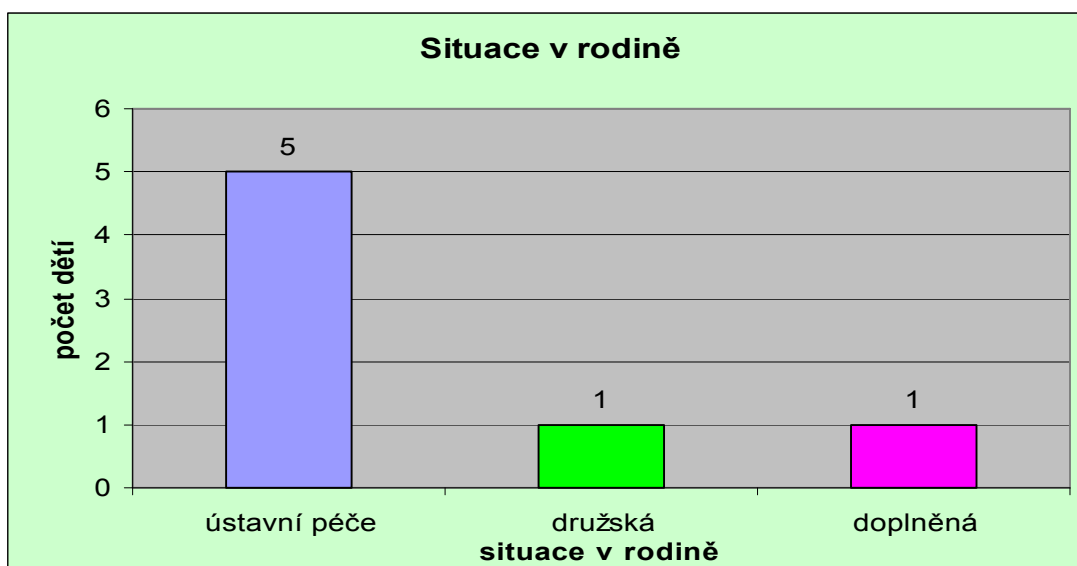
4 děti s nařízenou ústavní výchovou **navštěvovaly základní školu**

Graf 2

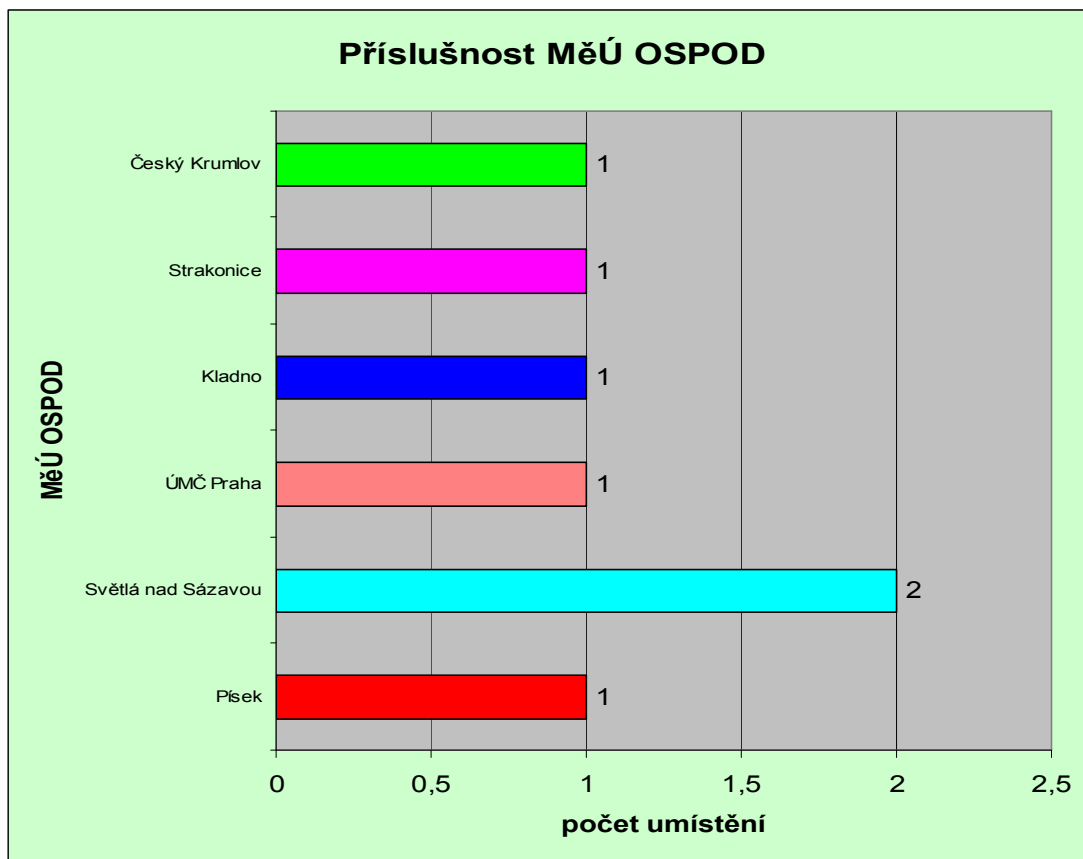
Rodinná situace dětí s nařízenou ústavní výchovou:

Graf 3

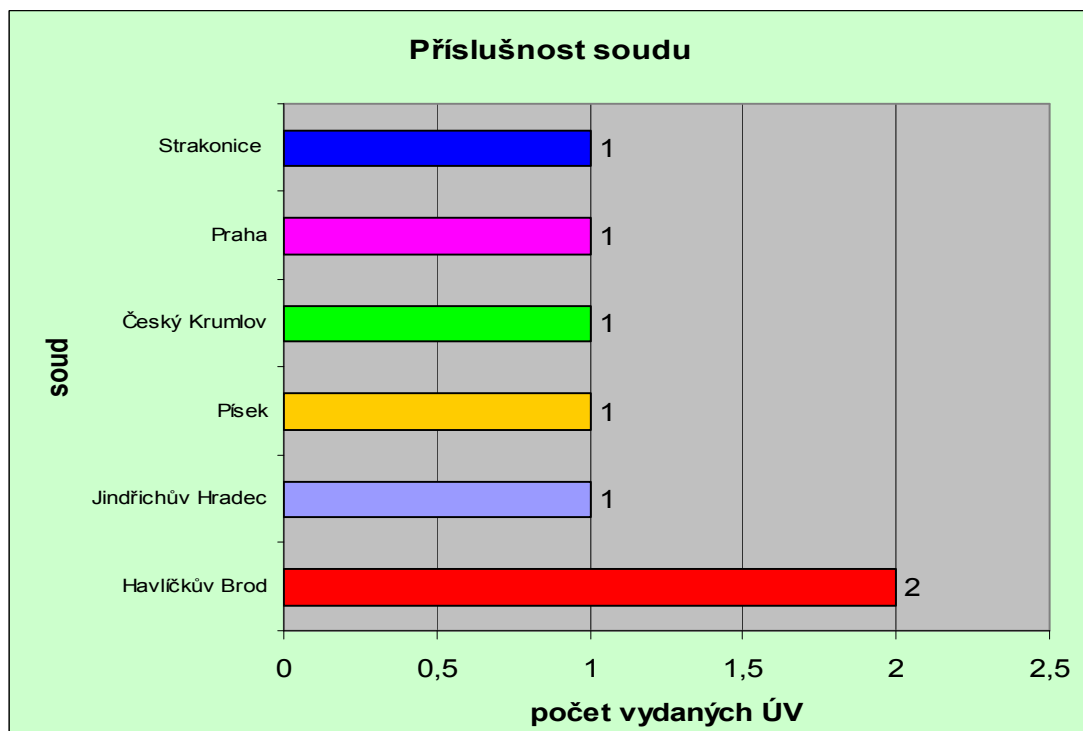
Počet umístěných dětí z jednotlivých MěÚ:

Graf 4

Soudy, které rozhodovaly o umístění dětí:

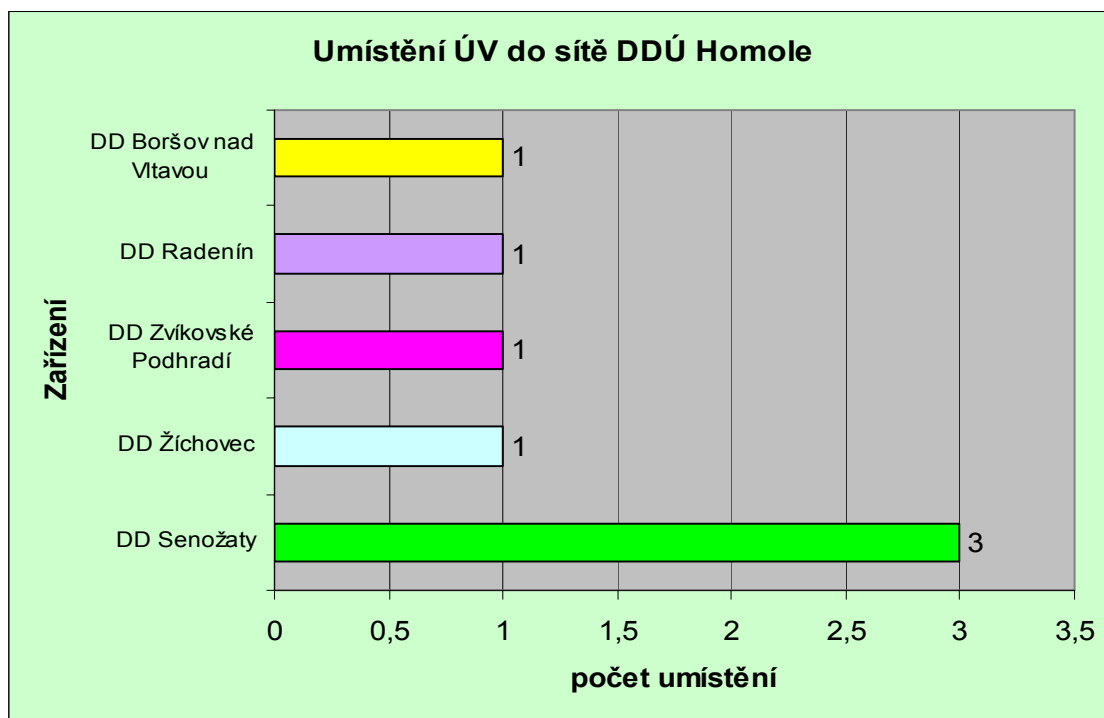
Graf 5

Počty rozmístěných dětí po ukončení diagnostického pobytu:

I. v síti DDÚ Homole

graf 6

2.3 Statistika dobrovolných preventivně výchovných pobytů za školní rok 2013/2014

Počty přijatých dětí:

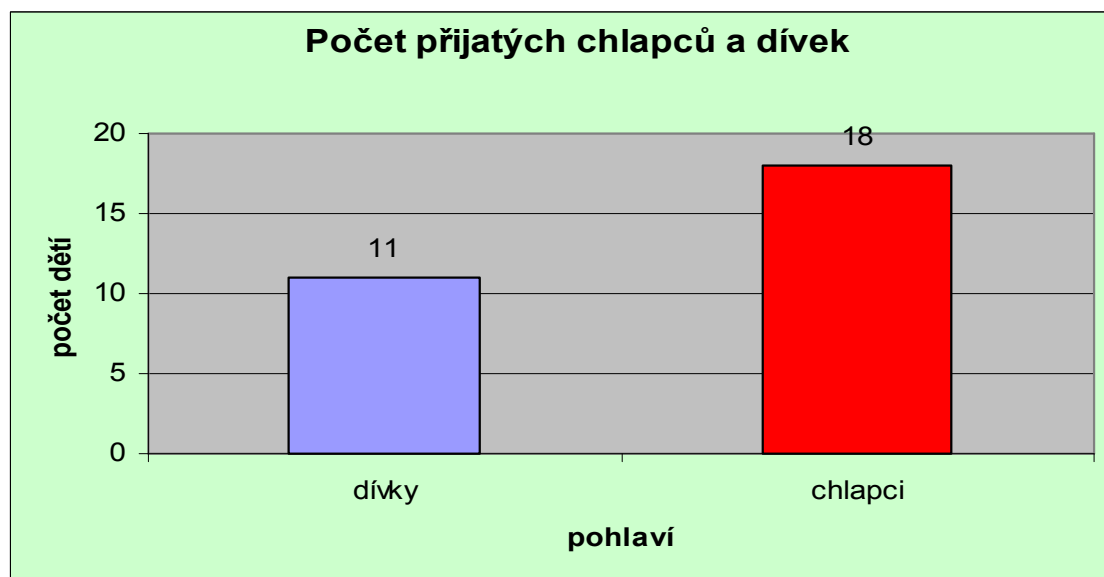
Z celkového počtu 84 dětí bylo přijato **29 dětí** na dobrovolný preventivně výchovný pobyt

Z počtu 29 dětí bylo na dobrovolný pobyt bylo přijato **18 chlapců** a **11 děvčat**

2 dobrovolné pobyty byly v průběhu diagnostického pobytu soudem **změněny na předběžné opatření**

2 děti byly přijaty na dobrovolný pobyt z **dětského domova**

Graf 1

Věk dětí při nástupu:

Průměrný věk při nástupu dětí na diagnostický pobyt činil **13 let**

Délka pobytu v DDÚ:

Průměrná délka pobytu dětí v DDÚ činila **52 dní**

Důvody umístění:

Nejčastějšími důvody umístění dětí v DDÚ byly poruchy chování (záškoláctví, nerespektování autorit, agresivita, útoky z domova, zneužívání návykových látek, poruchy chování ve škole, trestná činnost)

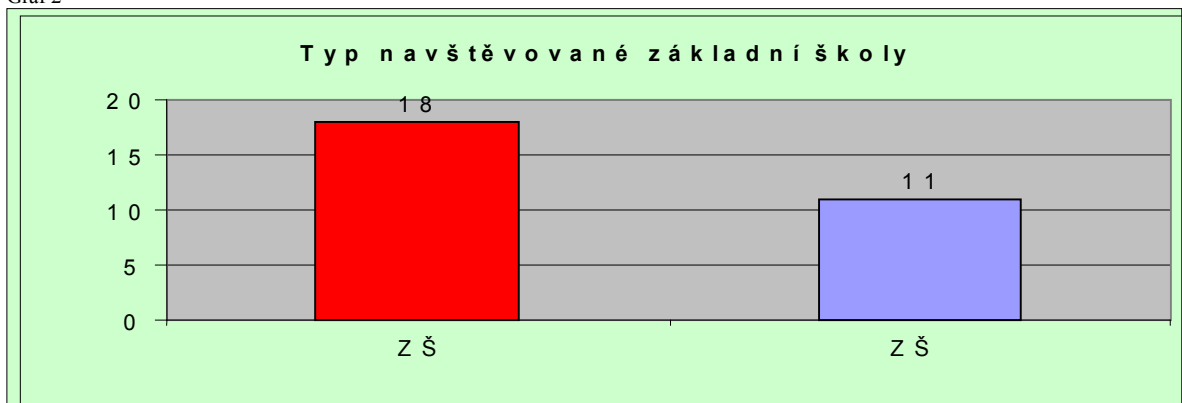
2 děti přijaté na dobrovolný preventivně výchovný pobyt z DDÚ krátkodobě **utekly**.

Vzdělávání dětí:

11 dětí přijatých na dobrovolný pobyt **navštěvovalo základní školu praktickou**

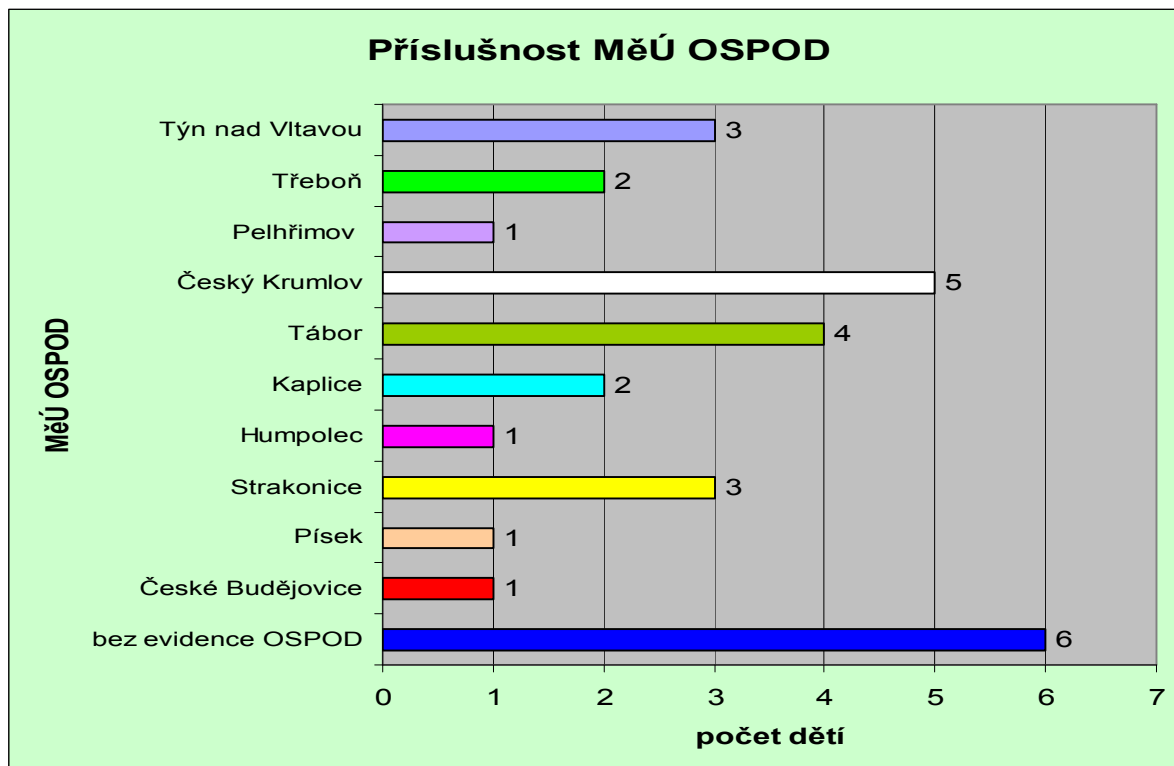
18 dětí přijatých na dobrovolný pobyt **navštěvovalo základní školu**

Graf 2

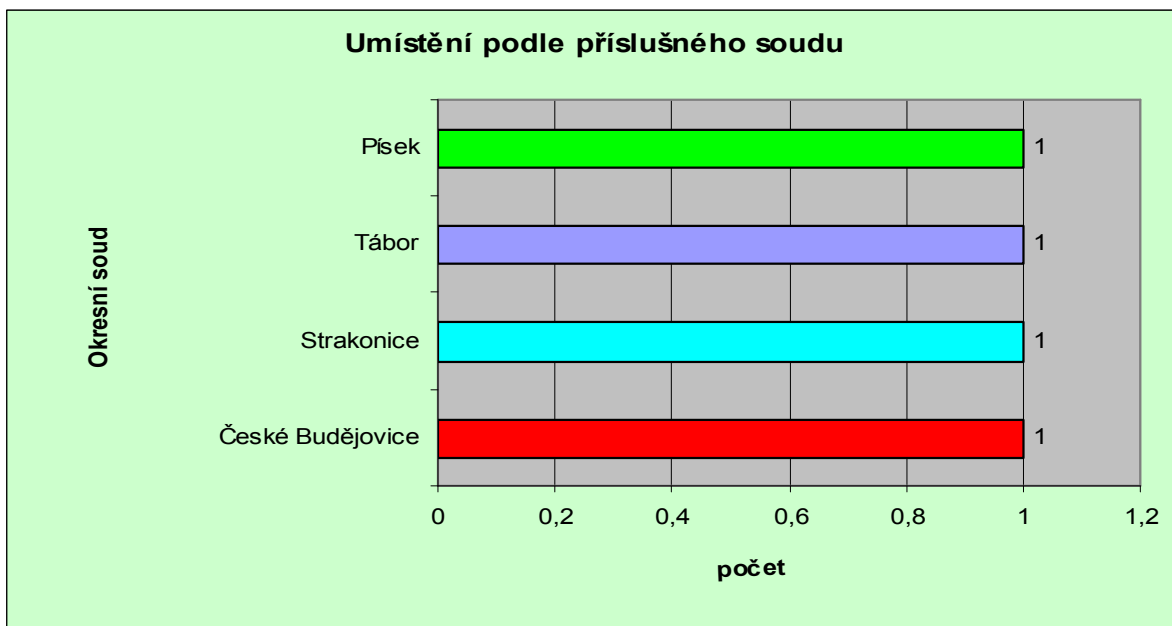
Počet umístěných dětí z jednotlivých MěÚ:

Graf 3

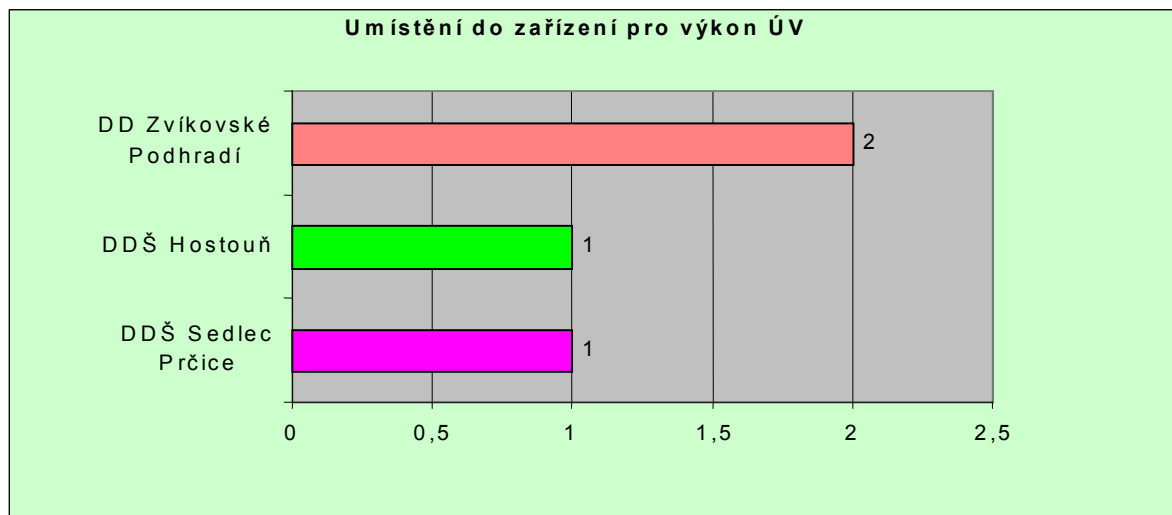
Soudy, které rozhodovaly o umístění dětí:

Graf 5

Počty rozmístěných dětí po ukončení diagnostického pobytu:

Graf 6

25 dětí se po ukončení diagnostiky vrátilo zpět do péče rodičů

Administrativní umístění za šk. rok 2013/2014

Administrativně (tzn. bez pobytu v DDÚ) bylo ve školním roce 2012/2013 umístěno celkem 30 dětí, z toho do následných zařízení DDÚ Homole 26 dětí a 4 děti do zařízení mimo spádovou oblast DDÚ Homole:

Počet dětí umístěných do zařízení mimo spádovou oblast DDÚ Homole

Zařízení	počet
VÚ Hostouň	1
VÚ Buškovice	1
VÚ Klíčov	1
DD Staňkov	1

Počet umístěných do následných zařízení DDÚ Homole

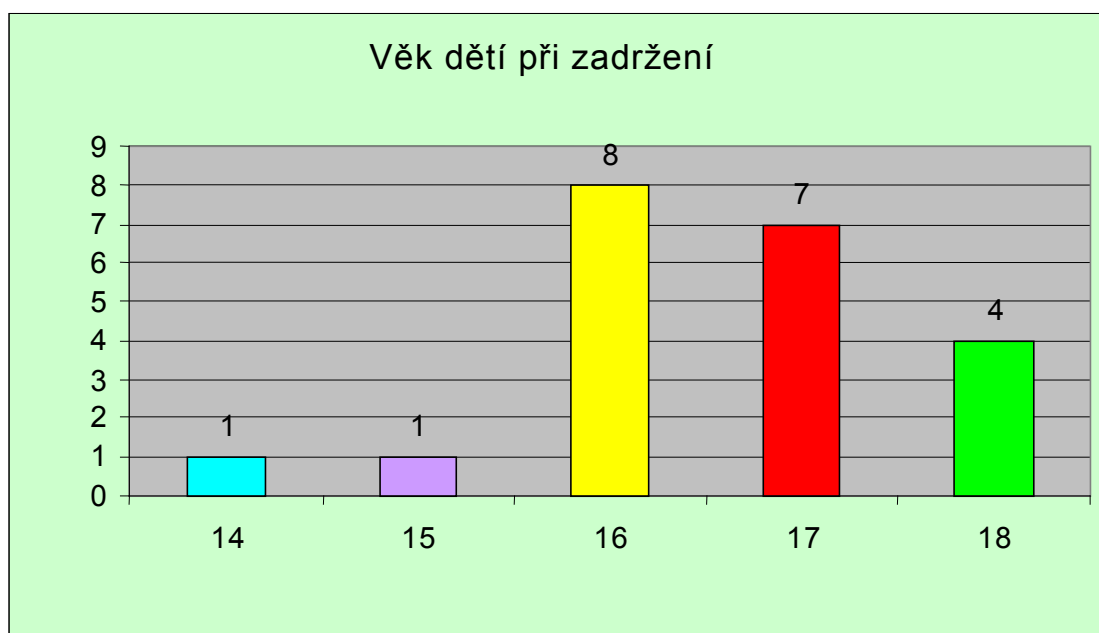
Následná zařízení	počet
DD Boršov n/Vltavou	1
DD Horní Planá	6
DD Humpolec	0
DD Nová Ves u Chotěboře	2
DD Písek	3
DD Koryto	0
DD Senožaty	3
DD Žichovec	0
DD Volyně	2
DD Zvíkovské Podhradí	1
DD Radenín	3
DDŠ Počátky	2
DDŠ Šindlovy Dvory	3
MŠ, ZŠ a SŠ pro sluch.postižené	0

2.4. Statistika dětí zadržených na útěku a umístěných do DDÚ za školní rok 2013/2014

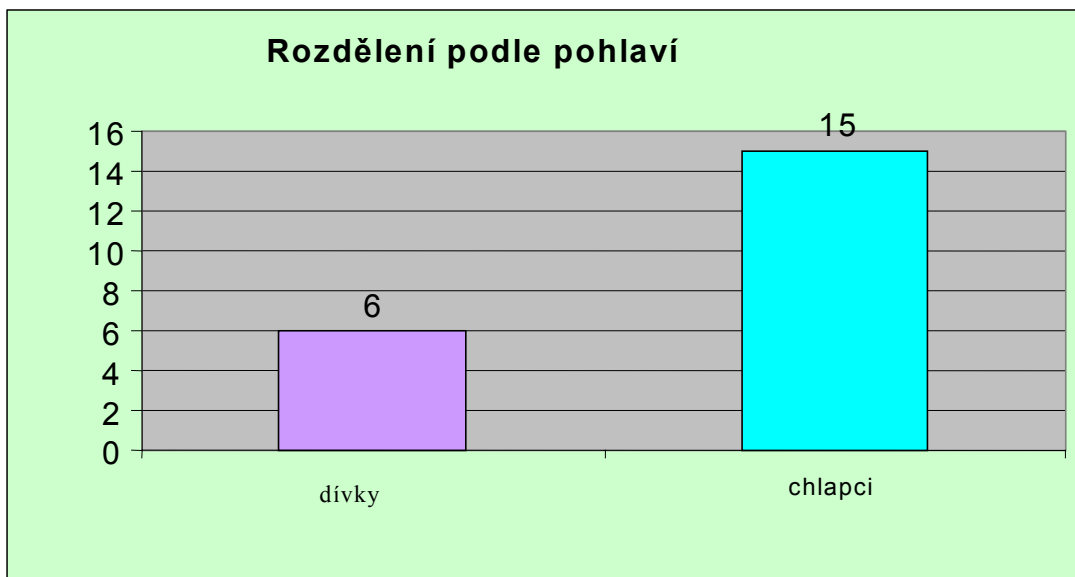
Ve školním roce 2013/2014 bylo na záchytné pracoviště DDÚ přijato **21 dětí**

Průměrný věk dětí zadržených na útěku činil 16 let

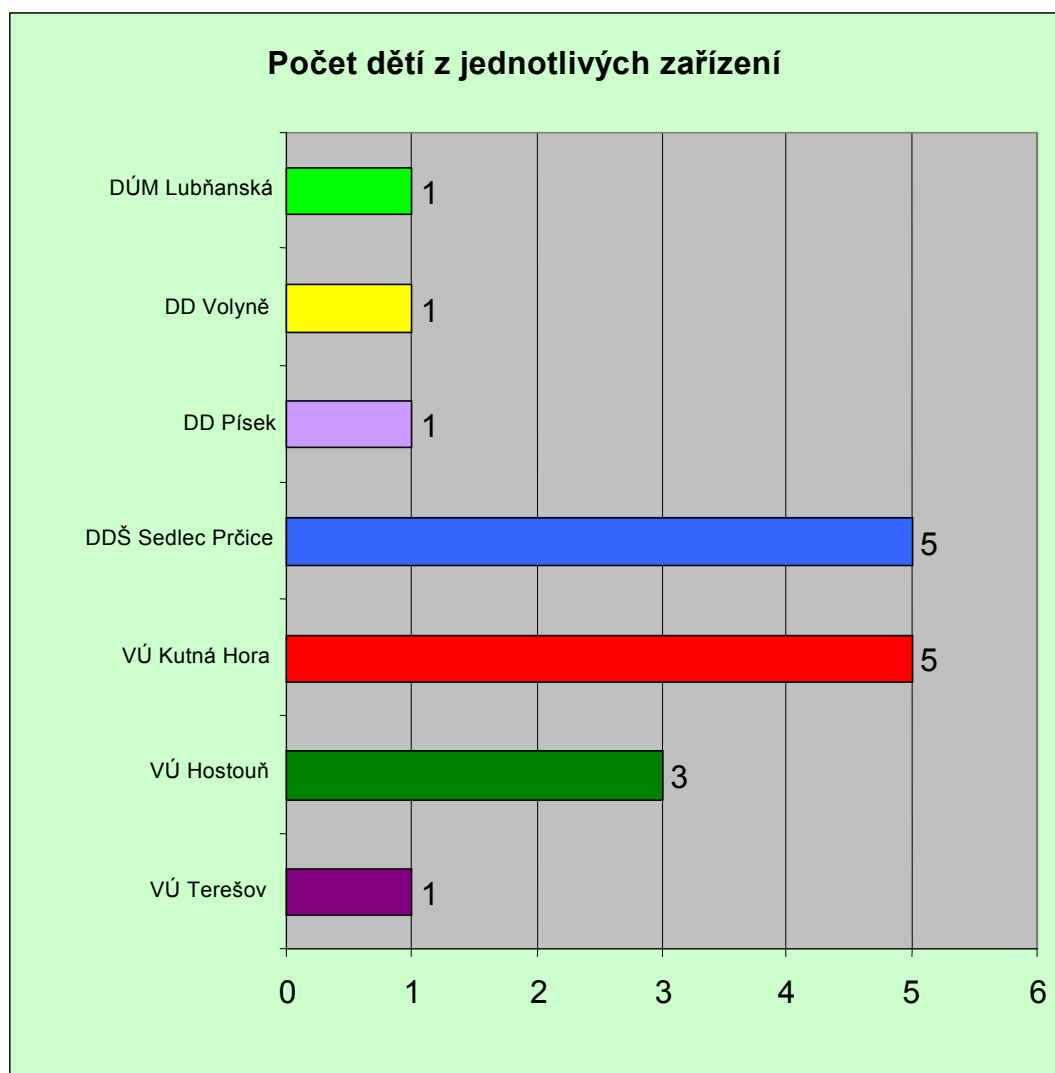
Graf 1

Graf 2

Graf 3

3. Hodnocení preventivně výchovné péče realizované v DDÚ Homole ve školním roce 2013/2014

Preventivně výchovná péče je realizována formou tzv. dobrovolných (smluvních) pobytů, jež mají preventivně výchovný, stabilizační, resocializační, ale často i terapeutický význam. Dobrovolné, preventivně výchovné pobyty jsou důležitou pomocí rodině v náročné životní situaci, se kterou si již sama neví rady a předchozí formy ambulantní odborné pomoci neměly dlouhodobější pozitivní efekt.

Cílem nabízené preventivně výchovné péče je zjištění rozsahu, typu a stupně maladaptivního (nepřizpůsobivého, sociálně nežádoucího chování) s nastartováním pozitivní, žádané změny v chování dítěte, se stanovením efektivních způsobů další intervence, s nastíněním strategie řešení nových problémů, s minimalizací negativních následků, s úsilím podpory rodičovských kompetencí a školní úspěšnosti žáka. Při optimálním průběhu preventivně výchovné péče lze pobyty hodnotit jako účinný způsob předcházení umístování dětí do zařízení pro výkon ústavní výchovy.

Dětem s problémy či poruchami chování je poskytována odborná péče na základě žádosti zákonných zástupců či jiných osob odpovědných za výchovu. Tato péče je poskytována podle § 16 zákona č. 109/2002 Sb., a dle poslední novely uvedeného zákona může být poskytována nejdéle do 31. srpna 2017.

V kontextu sílicího tlaku na předcházení umístování dětí do zařízení pro ústavní výchovu je poskytování preventivně výchovné péče velmi žádané a preferované rodiči i odbornými institucemi hájícími zájmy dítěte.

Tomu odpovídá i nárůst žádostí o realizaci preventivně výchovné péče. Z důvodu poptávky překračující naše možnosti, byla od druhého pololetí školního roku 2013/14 povolena nová **výjimka MŠMT, umožňující realizovat preventivně výchovnou péči až do naplnění 75 % kapacity DDÚ**. V loňském školním roce bylo povoleno výjimkou MŠMT 30 %, což se pro tento školní rok ukázalo jako nedostačující.

Zájem o preventivně výchovnou péči ve velké míře reaguje na dynamiku školního roku. V prvních měsících nového školního roku (září, říjen) je zájem slabší. Přesto má preventivně výchovná péče i na počátku školního roku svůj význam, ve smyslu „nastartování žáka“, který mívá opakovaně adaptační výchovné problémy po prázdninách s přechodem na školní režim a řád, potřebuje upevnit rozvolněné školní návyky, stabilizovat denní režim, zautomatizovat základní sociální a školní dovednosti.

S postupujícími týdny školní docházky (čtvrtletí, pololetí...) vzrůstá zájem o realizaci smluvních dobrovolných pobytů zejména v kontextu výchovných problémů souvisejících se školní docházkou a školním výkonem. Bohužel i s nárůstem čekací doby v pořadníku žádostí. Čekací lhůta se pohybuje od jednoho týdne až do jednoho-dvou měsíců od kontaktování našeho zařízení. S koncem školního roku a vygradováním výchovných problémů dětí dochází často k situaci, kdy nelze z kapacitních důvodů preventivně výchovnou okamžitě péči zrealizovat (přednost v přijetí do zařízení mají děti umístované rozhodnutím soudu) a děti pak přicházejí do zařízení rychlejší cestou (bez ohledu na pořadí) nařízením předběžného opatření.

Ve školním roce 2013/2014 absolvovalo DPVP 29 dětí, což je téměř 35 % z celkového počtu 84 dětí, které fyzicky prošly DDÚ Homole.

Více dobrovolných pobytů nemohlo být z důvodu aktuální naplněnosti zařízení dětmi umístěnými prostřednictvím soudu přijato. Celkem nebylo kladně vyřízeno 5 žádostí o preventivně výchovnou péči, některé děti pro zrychlení přijetí byly umístěny do zařízení soudně a po ukončení diagnostiky se jako po preventivně výchovné péči vrátily zpět domů. Oproti loňskému roku zaznamenáváme **8% nárůst dětí na dobrovolné preventivně výchovné pobyty**. Z tohoto důvodu se do preventivně výchovné péče zapojil celý etopedický tým.

Preventivně výchovná péče je poskytována v rozsahu zpravidla 8 týdnů, **průměrná délka pobytu dětí v našem zařízení byla 52 dní**. Pobyt je ukončován ve spolupráci se zákonnými zástupci dle vývoje kauzy.

3.1 Struktura preventivně výchovných pobytů

O možnostech uskutečnění preventivně výchovné péče pobytovou formou jsou zákonní zástupci informováni většinou pracovníky OSPOD, dále prostřednictvím internetových stránek DDÚ a stále častěji se na nás obracejí rodiče na základě dobré zkušenosti svých známých, přicházejí přímo z terénu. Po vyplnění písemné žádosti jsou rodiče i s dítětem telefonicky vyzváni ke vstupnímu ambulantnímu pohovoru s etopedem a sociální pracovnící, kde jsou jim sděleny veškeré informace k pobytu. Současně je zjišťována podrobná rodinná i osobní anamnéza dítěte, je vytýčena etopedická zakázka, pravidla spolupráce s rodiči i dítětem. Zájemci jsou vždy provedeni zařízením pro odbourání nežádoucích předsudků a obav.

Po nástupu do zařízení je dítě v průběhu adaptačního období plynule a postupně seznamováno s prostředím, pedagogy i vrstevníky. Po uplynutí adaptační fáze (prvních 14 dní) je pro každé dítě ve spolupráci se všemi odbornými pracovníky týmu vytvořen Individuální program rozvoje osobnosti, který je po celou dobu pobytu dítěte průběžně vyhodnocován a aktualizován. V průběhu celého pobytu je žákovi poskytována pravidelná individuální, výchovně vzdělávací, etopedická a psychologická péče, vycházející z kontextu výchovných obtíží dítěte a z jeho aktuálních potřeb. Tato podpora je poskytována dítěti ve výuce i při mimoškolních činnostech, při cílených motivačních rozhovorech, při intervenci v náročných životních situacích dítěte, při odborných psychologických a etopedických vyšetřeních s využitím projektivních technik, standardizovaných testů, scénotestu, techniky Sandspielu a široké škály expresivních přístupů.

O veškerých aktivitách a činnostech dítěte jsou všemi zainteresovanými odbornými pracovníky vedeny podrobné záznamy do dokumentace (prostřednictvím počítačového programu FOSTER), které jsou východiskem pro následnou tvorbu komplexní závěrečné diagnostické zprávy. Osoby odpovědné za výchovu jsou s tímto dokumentem osobně detailně a srozumitelně seznámeny, a je jim nabídnuta další spolupráce s DDÚ formou ambulantní docházky (viz postpéče).

Závěrečná diagnostická zpráva obsahuje:

- zprávu sociální pracovníce (souhrn osobní, zdravotní a rodinné anamnézy)
- zprávu školy zaměřující se na školní výsledky a celkovou prosperitu žáka ve škole
- zprávu vychovatele popisující chování dítěte v mimoškolních činnostech
- zprávu psychologa
- zprávu etopeda s posouzením osobnostní zralosti dítěte zejména v oblasti emocionální, v oblasti sociability a morálního vývoje
- program rozvoje osobnosti dítěte, který obsahuje strategie řešení ve střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu

Ze závěrů komplexních diagnostik lze mimo jiné vyčíst míru závažnosti problémového chování dítěte. V ideálním případě by měla být preventivně výchovná péče poskytována ve fázi manifestace problémů v chování, nikoliv až v případě rozvinuté poruchy chování.

Žák s problémy v chování:

- o svých problémech ví, vadí mu, chtěl by je odstranit
- problémy jsou krátkodobé, mívají vývojové souvislosti
- žák normy nenarušuje vědomě
- nálepkou problémového žáka trpí
- k nápravě chování vedou cílená pedagogická opatření
- žák je v riziku vzniku poruchy chování

Žáci s poruchou chování:

- není s danými společenskými normami v konfliktu, má své vlastní nežádoucně pozměněné normativy, které se prohlubují a fixují
- nepocítuje vinu ve vztahu k důsledkům vlastního jednání
- normy porušuje dlouhodobě
- náprava vyžaduje speciální péči

U devíti klientů byly diagnostikovány problémy v chování, tj. jedná se o děti s rizikem vzniku poruchy chování.

Tyto děti přicházejí k preventivně výchovné péči ve správný čas, porucha chování není ještě rozvinuta, ale hrozí její vznik při neposkytnutí včasné odborné péče a pomoci dítěti a jeho rodině. Při správné intervenci a aplikaci cílených výchovných opatření, lze nežádoucí projevy v chování dítěte nahradit společensky přijatelnými vzorci, neboť nedošlo ještě k jejich pevné fixaci do osobnostní struktury dítěte. Z celkového počtu těchto dětí bylo 7 žáky prvního stupně základní školy, 2 žáci z druhého stupně.

U dvaceti klientů byla diagnostikována porucha chování.

To znamená, že porucha chování je již plně rozvinuta, trvá déle než 6 měsíců, chování dítěte se vymyká z průměrného chování daného pro příslušný věk a sociokulturní prostředí. Dítě není schopno respektovat normy chování na úrovni odpovídající jeho věku, eventuelně na úrovni svých rozumových schopností. Presentuje se opakujícími a trvalými projevy disociálního, vzdorovitého a agresivního chování, je narušena socializace (tj. schopnost začlenit se do společnosti, vývojová specifika morálního vývoje směřují nežádoucím směrem a prohlubují se, směřují k antisociálnosti). S vývojem a fixací poruchy chování dochází k disharmonickému vývoji osobnosti. Péče o děti s masivně rozvinutou poruchou chování vyžaduje speciální odbornou pedagogickou péči směřující k sublimaci společensky nepřijatelného chování. Poskytování takovéto péče je často za hranicemi možností rodiny a běžné školy. Je proto víc než nutné poskytovat odbornou pomoc a péči dětem včas. Z uvedeného počtu dětí měly již rozvinutou poruchu chování i dvě dívky z prvního stupně základní školy.

U dvou klientů z této skupiny byla diagnostikována **závažná antisociální porucha chování a** preventivně výchovná péče byla rozhodnutím soudu (ve spolupráci s rodiči žáka, kteří odmítli převzít dítě zpět do své péče) přeměněna na pobyt v zařízení na základě soudně vydaného předběžného opatření. Obě děti byly po ukončení diagnostiky dislokovány do zařízení pro děti se závažnými poruchami chování.

Kasuistika příkladu dobré praxe: Chlapec 1/1 ZŠ

Chlapec přijat na preventivně výchovný pobyt na základě žádosti rodičů. Důvodem byly dlouhodobé problémy v chování chlapce v rodině i ve škole. V domácím prostředí chlapec nerespektoval autoritu matky, neposlušoval, vztekal se, vysmíval se, oponoval, utíkal matce. Autoritu otce respektoval lépe. V rodině se často střídaly hlídací tety. Ve škole chlapec vulgárně nadával spolužákům, pošťuchoval je, ohrožoval, provokoval ke rvačkám, ničil jim osobní věci. Pro nevhodné chování byl vyloučen z docházky do školní družiny.

Diagnostický pobyt přinesl výrazné zmírnění výchovných problémů. Podařilo se žádoucně zkorigovat chování chlapce, vybudovat a upevnit základní hygienické, společenské, školní, pracovní návyky, pozměnit negativní sebepojetí chlapce. Matka velmi ochotně a intenzivně spolupracovala s odbornými pracovníky a dokázala zapracovat na osvojení žádoucích rodičovských kompetencí. Posílila svou autoritu, došlo k pozitivnímu vyladění vzájemných vztahů, upravení chaotického rodinného uspořádání. Rodina i nadále spolupracuje intenzivně se SVP ve Strakonících.

Kasuistika příkladu pozdě poskytnuté preventivně výchovné péče: Chlapec 9/9 ZŠ

Chlapec přijat po dlouhém bojkotu na preventivně výchovný pobyt na základě žádosti matky. Ta uváděla jako hlavní důvody přijetí závažné problémy v chování syna ve škole. Škola

odmítla vzdělávat chlapce, žádala urgentní řešení orgány OSPOD, chlapec opakovaně, dlouhodobě porušoval školní řád, byl vulgární a agresivní k dětem, učitelům, odcházel bez dovolení z hodiny, odmítal spolupracovat, kouřil ve škole. V domácím prostředí nerespektoval autoritu matky, byl k ní hrubý, naznačoval možný fyzický útok, odmítal chodit do školy, pomáhat v rodině, potuloval se, dopouštěl se drobných krádeží v obchodě, přistižen při zakládání ohně u panelového domu, experimentoval se sebepoškozováním, opakovaně hospitalizován v dětské psychiatrické nemocnici - bez efektu.

Chlapec nastoupil bez dostatečné osobní motivace, vědomě závažně a opakovaně porušoval pravidla podmínek realizace preventivně výchovné péče. Z tohoto důvodu bylo naplánováno pobyt ukončit a chlapec se měl vrátit zpět do péče matky. Ta však jeho návrat domů odmítla a požádala o rychlé vydání předběžného opatření. U chlapce diagnostikována závažná porucha chování s pevně fixovanými a výraznými symptomy porušujícími normy společnosti s vysokou mírou společenské nebezpečnosti. Chlapec byl po ukončení diagnostického pobytu dislokován do příslušného etopedického zařízení. Prognóza resocializace nepříznivá.

Jako na preventivně výchovnou péči lze nahlížet i na pobyt dítěte umístěného do DDÚ Homole rozhodnutím soudu z jiného dětského zařízení pro výkon ústavní výchovy (tj. z dětského domova).

I děti v dětských domovech mívají výchovné problémy (častěji než děti z běžné rodiny v souvislosti s vývojovými obdobími, nástupem puberty, nevyjasněnou, složitou rodinnou situací, dlouhodobým pobytem v ústavním systému apod.) Legislativní úpravy však znemožňují smluvní, dobrovolné pobyty, které však přispívají k podpoře stability dětí ve stávajícím zařízení (pokud se stále nemohou vrátit domů) a jsou prevencí k nežádoucí změně dislokace směrem k represivním etopedickým zařízením.

V tomto školním roce se proto hledala možnost, jak takovýto pobyt dítěti z dětského domova umožnit. Řešení se našlo po konzultaci s rodiči dítěte, pracovníky OSPOD, ředitelem DD a odbornými pracovníky DDÚ ve formě vydaného předběžného opatření na dobu diagnostického, preventivně výchovného pobytu.

Kasuistika příkladu dobré praxe spolupráce s dětským domovem: Chlapec 6/6 ZŠ

Chlapec z dětského domova umístěn do našeho zařízení na základě předběžného opatření vydaného soudem. Důvodem pro jeho umístění byly prohlubující se problémy v chování zejména ve škole (verbální i brachiální agresivita k okolí, krádeže, negativismus, nerespektování autorit). Chlapec vyrůstá již čtyři roky na základě nařízené ústavní výchovy v dětském domově. Pracovníci domova již vyčerpali veškeré ambulantní formy pomoci chlapci bez patřičného déleodobého, pozitivního efektu. Ze závěrů ambulantní intervence etopeda DDÚ Homole v dětském domově vyplynula nutnost cílené, kontinuální, odborné péče, s cílem stabilizace psychického stavu chlapce a podpory jeho setrvání v domovském zařízení. Za tímto účelem soud nařídil dvoutměsíční terapeuticko-diagnostický pobyt chlapce v našem zařízení.

V průběhu pobytu se potvrdily avizované výchovné problémy, související výrazně s náročnou životní situací chlapce, významně spojenou s jeho nestabilním, patologickým rodinným zázemím. Chlapec byl zvýšeně zahlcený složitou rodinnou situací, opakovaně konfrontovaný s nezájmem rodiny, následkem čehož byla akcentována zranitelnost, nejistota, obavy z budoucnosti. V obraně s projevy negativismu, rezignace i agresivity k okolí. Tyto nežádoucí projevy ve svém důsledku nejvíce poškozovaly chlapce samotného, způsobovaly mu obtíže ve vztazích, prozatím však nedocházelo k narušování zákonných norem. Chlapec o svých problémech věděl, do jisté míry ho trápily, měl zájem na jejich řešení, sám ale nebyl schopen výraznější pozitivní změny.

V DDÚ se potvrdilo, že chlapec dobře spolupracuje při srozumitelném, předvídatelném vedení s empatickou podporou, s respektem k jeho osobnostním zvláštnostem a zátěžím. Díky

odborné individuální péči došlo ke zmírnění výchovných obtíží, podařilo se nastavit žádoucí školní dovednosti a návyky, ozdravit vztah ke školnímu prostředí i k dětskému domovu.

Z diagnostických závěrů vyplynulo, že chlapec svými projevy v chování prozatím splňuje podmínky pro dislokační umístění do běžného typu dětského domova. Je zvládnutelný v podmínkách běžného školního prostředí, jeho výchova však klade vyšší nároky na osobní zainteresovanost pedagogů, jejich odbornost, odolnost i pedagogický takt. Přemístění do zařízení pro děti se závažnými poruchami chování (typu DDŠ) by vedlo k prohloubení výchovných obtíží chlapce (vlivem vysoké kumulace negativních vzorů) což je s ohledem na věk a další prosperitu chlapce nežádoucí a je to aktuálně v rozporu s jeho zájmy.

Proto byl naším zařízením doporučen návrat zpět do DD a domluvena změna školy. V průběhu pobytu projevil chlapec zájem o možnost pobytu v pěstounské rodině, bylo mu poskytnuto srozumitelné vysvětlení podmínek pěstounské péče, informace předána pracovníkům OSPOD a DD. Po ukončení osmi týdnů preventivně výchovné péče rozhodl soud na základě doporučení odborných pracovníků DDÚ ve shodě s OSPOD a DD o návratu chlapce do jeho dětského domova. Aktuálně chlapec setrvává ve svém domovském zařízení a prosperuje.

3.2 Spolupráce se zákonnými zástupci v průběhu poskytování preventivně výchovné péče

V průběhu pobytů je maximální měrou podporována a rozvíjena **spolupráce s rodinou žáka**, samozřejmostí jsou pravidelné osobní konzultace etopedů s rodiči (nejčastěji v rámci návštěv dětí a při víkendových odjezdech). Pouze u rodin s obtížnou dopravní dostupností (z finančních či jiných důvodů) byly tyto konzultace z části nahrazovány pravidelnými telefonickými zprávami. Je maximálně podporován kontakt dítěte s jeho rodinou (osobní, telefonický, poštovní, emailový, mimořádné a plánované návštěvy, celodenní víkendové vycházky, víkendy doma).

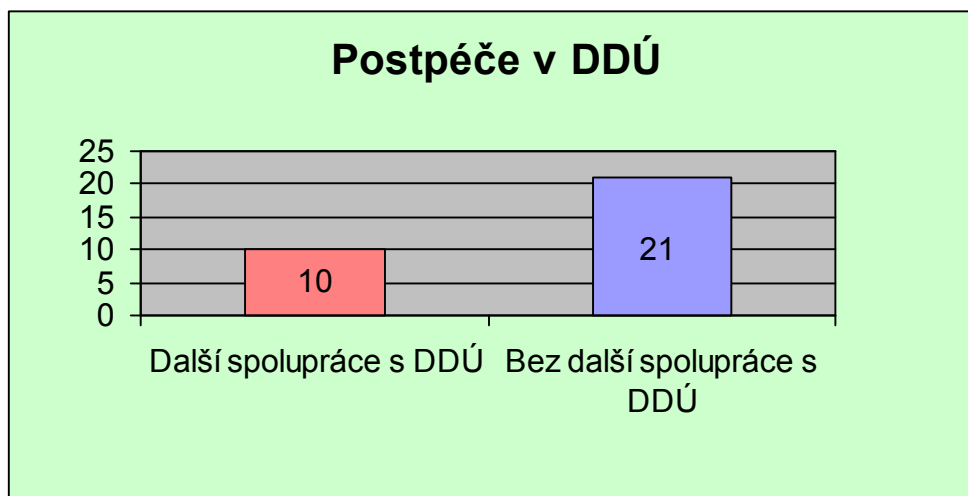
Po absolvování adaptační fáze jsou doporučovány a realizovány pravidelné víkendové pobyty dětí doma s cílem posílit vztahy v rodině, ověřit si proces jejich napravování (v návaznosti na cílenou intervenci prováděnou v rámci společných konsultačních sezení), prověřit schopnost rodiny aplikovat doporučené výchovné postupy, nastavit nová, efektivnější pravidla soužití i ochotu dítěte je v domácím prostředí respektovat.

Ne všichni zákonní zástupci však mají ochotu a dobrou vůli ke spolupráci, ačkoli na té je (nejen ze strany dítěte) preventivně výchovná péče postavena. Někteří rodiče nevyhledávají spolupráci s DDÚ, neprojevují o své dítě v zařízení zájem, neinformují se na jeho prosperitu u odborných pracovníků, nekontaktují bohužel (což je ještě horší) ani své děti, pobyt dítěte v zařízení prezentují jako adekvátní trest za jeho nevhodné chování. I přes zdůrazňování nevhodnosti takového přístupu trestají rodiče své dítě vědomě odnímáním rodičovského zájmu, pozornosti, lásky. Nemají zájem o výchovná doporučení, neusilují o změnu, která by podpořila jejich dítě v pozitivním směru. Prognóza prosperity žáka v takovéto rodině je následně nepříznivá, s rizikem brzké recidivy.

I následná nabízená dobrovolná ambulantní spolupráce s DDÚ po ukončení preventivně výchovné péče je rozdílně přijímaná. Část rodičů o ni usiluje, projevuje zájem, ochotu k další spolupráci. U rodičů s ochrannou, protektivní až kverulantskou výchovou je tomu naopak.

Následná spolupráce rodičů a dětí po ukončení DPVP:

Graf 1

10 dětí a jejich zákonných zástupců pokračuje ve spolupráci s DDÚ Homole formou **následné péče i po návratu do rodiny** (formou ambulantních návštěv v DDÚ ve 4-6-8 týdenním intervalu, popř. v případě akutních problémů ihned). Z uvedeného počtu spolupracujících rodin jsou 2 žáci a jejich rodiny v postpěči již z minulých školních let.

21 dětí je po ukončení pobytu a návratu zpět domů **bez následné spolupráce**. Nejčastěji rodiče odmítají nabídku další spolupráce z důvodu špatné dojezdnosti rodiny (pro velkou vzdálenost od zařízení, popř. z důvodů časové a finanční nákladnosti). Těmto rodinám je pak nabízena možnost další odborné pomoci co nejbližší jejich místu bydliště (nejlépe prostřednictvím našich dalších odborných zařízení – středisek výchovné péče, popř. z řad dalších státních institucí i neziskových organizací). Nepodstatnou skupinu tvoří rodiče, kteří nemají zájem o žádnou formu následné pomoci. Jedná se převážně o rodiny, které preventivně výchovné péči nepřistupovali s osobní motivací a byli k pobytu tzv. „dotlačeni“ orgány státní správy zajišťujícími péči a dohled nad ohroženými dětmi.

I přesto, že došlo v tomto školním roce k nárůstu počtu dětí na preventivně výchovných pobytech, je pro řadu rodičů limitujícím faktorem realizace plná finanční úhrada tohoto pobytu, která je pro řadu rodin (a to nejen matek samoživitelek) značně zatěžující. Významnou měrou lze podpořit realizaci pobytu vyplacením mimořádné dávky na příslušném Úřadu práce. Z celkového počtu dobrovolných pobytu mělo pouze 5 rodin preventivně výchovnou péči hrazenou dávkou z fondu hmotné nouze Úřadu práce. Řada rodin, aby mohla pobyt zrealizovat, hradí náklady na stravu dítěte ve splátkách.

Závěry našeho odborného pracoviště potvrzují trend nárůstu počtu dětí a rodin, jež potřebují odbornou péči a vedení s cílem zabránění rozvoje a prohlubování problémového chování jejich dítěte. Při akceptaci odborných doporučení a změně některých kontraproduktivních stereotypních výchovných postupů dochází často k úpravě problémové interakce v rodině i ve škole. Směrem ke školním obtížím dochází ke zvýšení motivace dětí k dalšímu vzdělávání, upevnění základních školních pracovních návyků. **Je proto nutné poskytnout tuto cílenou, preventivně výchovnou péči dětem včas.**

3.3 Terapeutické skupiny

Pro podporu pozitivního procesu změny nabízí DDÚ klientům skupinové terapeutické aktivity pod vedením speciálních pedagogů – etopedů a psychologů. Terapeutické skupiny probíhaly jednou týdně, v trvání 1,5 hodiny. Skupiny zůstávaly otevřené pro nově příchozí i odchozí.

Obecné cíle skupinových terapeutických setkání:

- zaměření se na problematické interpersonální vztahy dítěte k okolí, na jejich identifikaci, nápravu
- rozvoj schopností dítěte správně interpretovat vnější situace, reálné dění, uvědomění si vlastní odpovědnosti, zkušenosti, sdílení zkušenosti druhých
- kultivace emocionálních projevů nácvikem přijatelných mechanismů uvolňování (se zaměřením se na silné emoce a prožitky)
- nácvik technik zaměřených na snižování emoční vulnerability (zranitelnosti), zvyšování tolerance stresu, dovednosti zvládání zátěže
- rozvoj schopnosti empatie, kooperace, anticipace s cílem zabránění sociálního vyloučení
- podpora sebeúcty, zdravého sebevědomí, rozvoj schopnosti sebereflexe, sebehodnocení
- nácvik relaxačních technik s cílem odbourávání nežádoucí tenze

Zaměření a obsah terapeutických skupin:

1. terapeutická skupina: Mgr. Radomila Vebrová, Mgr. Alena Straková

Byla určena pro žáky 1.-5. ročníků, vycházela z aktuálního dění na výchovné skupině, individuálních problémů, nálad, konstelací mezi dětmi. Byly využívány různé techniky práce s dětmi - pohyb (spontánní i řízený), pohybová imaginace, relaxační techniky, různé výtvarné, hudební, literární či happeningové činnosti, techniky rozvíjející schopnosti logického myšlení, soustředění, komunikace, verbální i nonverbální techniky, technika komunitního kruhu a další činnosti zaměřené na zvládání projevů ADHD.

2. terapeutická skupina: Mgr. Radek Tušl, Mgr. Alena Straková

Skupina určena pro žáky 6.-7. ročníků. Zaměřovala se zejména na nácvik sociálních dovedností, zvládání konfliktů, jejich řešení, rozvoj empatie, asertivního jednání, prevenci užívání návykových látek.

3. terapeutická skupina: Mgr. Jitka Lidralová, Mgr. Alena Straková

Skupina určena pro žáky 8.-9. ročníků, se zaměřením na kultivaci projevů v chování, eliminaci nežádoucích stereotypů, prevenci rizikového závislostního chování, sexuálně rizikového chování, pohlavního zneužívání, záměrného sebepoškozování, prevence páchaní trestné činnosti, informovanost v oblasti právní odpovědnosti.

Terapeutické skupiny vedly k harmonizaci vztahů na skupině, uvolnění nahromaděného napětí efektivní, přijatelnou cestou a nenásilným nácvikem společensky akceptovatelného chování. V bezpečném prostředí pak děti mohly poznávat samy sebe v interakci s okolím, sdílet s ostatními své i jejich příběhy a čerpat z nich případná poučení. Umožnily dětem orientovat se v rizikových celospolečenských jevech, ukázaly kde a jak hledat další pomoc.

3.4 Spolupráce se středisky výchovné péče ve školním roce 2013/2014

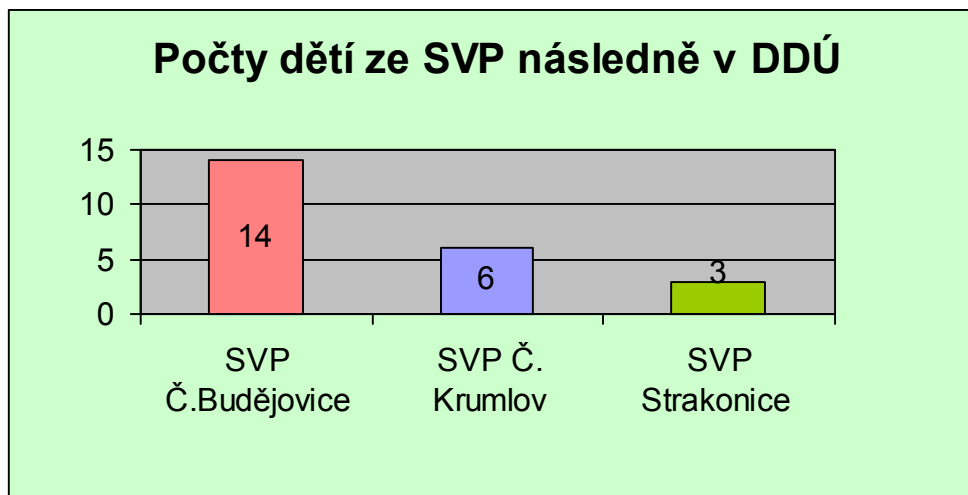
Spolupráce se SVP (v Č. Budějovicích, Č. Krumlově, Strakonících) probíhala opětovně formou vzájemných osobních i telefonických konzultací, koordinací případných dobrovolných preventivně výchovných pobytů i nabídkou následné postpěče v některém z našich středisek výchovné péče.

Pracovníci jednotlivých středisek výchovné péče se také nově účastní případových konferencí pořádaných pracovníky OSPOD v DDÚ, které předcházejí jednání o možné ústavní výchově žáka. Zde mají možnost jednotlivá střediska výchovné péče poskytnout dítěti a jeho rodině srozumitelnou, konkrétní nabídku následné možnosti pomoci (tj. dojedná se termín první návštěvy, vytipuje se vhodný typ péče, zda individuální, skupinová, rodinná podpora, či zátěžové programy, testování na návykové látky atp.). Dítě svou deklarovanou ochotou k další spolupráci pak významně podpoří svou šanci k návratu zpět do rodiny.

Rodinám je tak poskytnuta zcela srozumitelná, přímá pomoc, kterou nejsou mnohdy schopny samostatně vyhledat a zrealizovat.

Z celkového počtu 82 dětí, které fyzicky prošly v tomto školním roce našim zařízením, **již dříve bylo v péči některého z našich středisek celkem 23 dětí, (tj. 28 %)**, a to jak ambulantní tak i internátní formou.

Počty dětí po péči jednotlivých SVP následně v DDÚ. Graf: 3

Další spolupráce DDÚ se SVP spočívala ve společných návštěvách dětí a pedagogů na některých kulturních a vzdělávacích aktivitách (divadlo, výlety) což vedlo ke sdílení profesních zkušeností a podpoře vzájemných pozitivních vztahů.

4. Speciálně pedagogický (etopedický) úsek DDÚ Homole

Etopedický úsek tvoří tři speciální pedagogové, 2 ženy a 1 muž. Významnou změnou v roce 2014 byla situační změna etopedických pracoven, ke které došlo z důvodu transformace DDÚ Homole na zařízení rodinného typu. Pozitivem je vyšší kontaktnost s dětmi i pracovníky díky pozici v přízemí, kladem je soustředění prostor v jedné části budovy, snadná dostupnost kanceláří pro potřeby veřejnosti, propojenost sousedících prostor s návštěvním prostorem a relaxační místností.

4.1 Legislativní změny týkající se obsahu etopedické činnosti

Z důvodu legislativních změn vycházejících z nového Občanského zákoníku platného od 1. 1. 2014, došlo k řadě změn i v obsahové a organizační činnosti etopedů. Z důvodu záměru upřednostnit jiná výchovná řešení před nařízením ústavní výchovy byl v první polovině školního roku evidován celkový pokles klientů v zařízení. Výrazně klesly žádosti ředitelů následných zařízení z důvodu zákonného omezení možností podpory dětí s výchovnými problémy v těchto zařízeních.

Změnil se tak poměr cílových skupin, kdy byl zaznamenán úbytek dětí přijatých na základě soudního rozhodnutí. Naopak vzrostl nárůst žádostí na preventivně výchovné pobyty. Tím bylo nutné původní kompetence stávajícího etopeda věnujícího se pouze preventivně výchovným pobytům přerozdělit mezi etopedy rovnoměrně. V etopedické činnosti bylo nutné přizpůsobit se nejen nárůstu klientely v rámci preventivně výchovných pobytů a nárokům žadatelů, ale především výchovným obtížím, jež byly nad rámec prevence a již se jednalo o intervenční pobyt klientů s poruchami chování závažnějšího charakteru. V diagnostických závěrech pak bylo nutné doporučit pokračující intervence jak v DDÚ (nárůst požadavků na postpěči), tak i v dalších k tomu určených institucích. Prognóza však většinou nebyla příznivá s odhadem recidivy a nutnosti přijmout následně opatření v podobě nařízené ústavní výchovy a umístění do odpovídajícího zařízení.

Opakem byly případy dětí umístěných na základě PO, kde se po ukončení pobytu v zájmu dětí doporučovalo zrušení PO a návrat domů, samozřejmě s následnou intervenční podporou.

Kasuistika:

Jedná se o případ 15,5letého chlapce s výraznějším syndromem ADHD, poruchami chování a patrnými osobnostními zvláštnostmi - podezřením na pervazivní vývojovou poruchu (PAS - Aspergerův syndrom). Chlapec byl již dlouhodobě v péči odborných specialistů, měl za sebou internátní pobyt v SVP a DPL s doporučením dokončit vyšetření na PAS. Účastnil se sexuologického vyšetření (bez abnormálního nálezu). Navštěvoval vrstevnickou skupinu v krizovém centru. Do DDÚ nastoupil na základě soudního předběžného opatření s odůvodněním, že je na místě, aby byla provedena další diagnostika nezletilého, neboť s chlapcem jsou dlouhodobě výchovné problémy a to jak ve škole (vyrušování, konfliktnost, osahávání, agresivita, krádeže), tak doma (nerespektování otce, drobné krádeže, útěky, toulání se, narušování občanského soužití). Během dg. procesu si přál jít raději do péče matky (rodiče rozvedeni) nebo do dětského domova. Přesto, že se výchova otce jevila jako optimální, k otci se zpočátku vrátit nechtěl, doma mu vadila o rok mladší sestra a omezování otcem. Díky motivaci se v průběhu dalších dní diagnostického pobytu jeho postoje směřovaly k péči otce, který skýtal záruku odpovídající výchovy, škola, jež by navštěvoval, byla nakloněna k jeho vzdělávání. Pedagogové na něj více individuálně dohlíželi, podněcovali ho a kontrolovali. Spolužáci si na jeho zvláštní projevy časem zvykli a byli schopni je z větší části tolerovat. S rodinou byl pravidelně v kontaktu, otec ho téměř každý týden navštěvoval, někdy přijela i mladší sestra a jednou i matka. Několikrát byl chlapec s otcem na odpolední či celodenní vycházce a jednou byl doma i na víkendové dovolence. Další osobou, která chlapce často kontaktovala (telefonáty, návštěvy, vycházky) byla jeho školní asistentka. Marek se s ní rád vídal, bral ji jako přátelskou výchovnou autoritu. Matka chlapce se o výsledky diagnostiky nezajímala, při návštěvě v DDÚ sdělila, že není schopna vzít si syna do své péče. Otec s DDÚ ochotně spolupracoval, plnil sjednané dohody, dodával potřebné dokumenty, zajímal se o chování syna a počítal s jeho návratem do své péče. Měl však obavy z dalšího problémového chování syna. Příslušná pracovnice OSPOD s naším zařízením intenzivně spolupracovala. Dotazovala se na průběh diagnostiky chlapce, kterého také v DDÚ navštívila. Ve věci nezletilého pak zorganizovala případovou konferenci. Zde byla většinou zúčastněných vyjádřena podpora k návratu chlapce do péče otce, dokončení povinné školní docházky v ZŠ, kde má zajištěnou asistentku pedagoga, a pomoc s výběrem vhodného učebního oboru. Také zde pro chlapce i jeho rodinu zazněla podpora odborné a sociální péče (dokončení diagnostiky PAS, příspěvek na péči, speciální pedagogické podpora, soudní dohled) a nabídka možných dalších pomáhajících a odborných institucí (APLA, Charita, SVP, K-centrum, DPN). Při následné soudním jednání vyhověla soudkyně závěrečným návrhům případové konference a svěřila chlapce zpět do péče otce, matce doporučila uskutečňovat pravidelné návštěvy syna a nad výchovou chlapce ustanovila soudní dohled. Závěry s doporučením každé kauzy byly výsledkem týmové odborné spolupráce a výhradně s respektem zájmu dítěte v kontextu sociálního aspektu.

4.2 Koordinační činnost – mezi etopedy byla rozdělena následná zařízení v naší spádové oblasti, byla upřesněna náplň koordinační činnosti, která probíhala převážně přímo v zařízeních. Konzultace probíhaly také písemnou a telefonickou formou, včetně osobních konzultací v DDÚ Homole. Kooperativní činnost se zaměřovala zejména na tvorbu a kontrolu programů rozvoje osobnosti. Byl vypracován jednotný manuál v souladu s legislativou, prováděly se přímé intervence v zařízeních včetně diagnostických posudků, hledaly se varianty přijetí dětí ze zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy v případě výchovných či jiných důvodů. Etopedi se stali koordinátory „svých“ následných zařízení ve spádové oblasti DDÚ Homole. Ředitelé využívali odborné erudovanosti etopedů u svých pedagogických zaměstnanců. Tato kooperace se velmi osvědčila. Spolupráce se rozšířila při řešení krizových a výchovných situací u dětí umístěných v ústavních zařízeních. Díky velmi dobré spolupráci s řediteli následných zařízení nebyl řešen žádný „kapacitní“ problém při někdy méně přehledné dislokaci soudy.

4.3 Spolupráce s OSPOD – na místech sociálních pracovníků a kurátorů došlo k řadě personálních změn a bylo nutné navázat nové osobní kontakty a znovu vymezit vzájemné

kompetence v souladu s novelami stávajících zákonů. Spolupráce se rozšířila o případové konference (dále jen PK), které se staly součástí etopedické práce. Probíhaly většinou na městských úřadech, zvýšil se tak počet výjezdů ze zařízení a zvýšily se náklady na cestovné. Pokud byly případové konference facilitátorsky zvládnuté v zájmu dítěte, pak je jejich význam nezpochybnitelný. Většinou vedly PK pracovnice OSPOD, tak jak ukládá zákon, po vzájemné dohodě převzali v některých případech koordinační pozici etopedi DDÚ. Nejméně vhodné byly PK s facilitátorem z neziskových organizací. Nejenže se jedná o placenou službu, navíc jsou jednání neosobní s řadou nepotřebných řídicích i organizačních náležitostí (např. podoba firemního řízeného koučinku, zdlohavost, direktivnost, zbytečné opakování, písemná podpora na velké tabuli, výroba jmenovek apod.). Často byli facilitátoři bez elementárních znalostí v oblasti systémových možností řešení, chyběl potřebný takt a ochrana přizvaných dětí. Ty byly nevhodně konfrontovány s informacemi náležejícími pouze dospělým. PK pak ztrácejí na svém účelu jednat v zájmu samotného dítěte.

Velmi důležitým bodem vzájemných jednání s OSPOD byly termíny nástupů a ukončování pobytu v důsledku legislativních průtahů vzniklých zrušením dislokačních kompetenci DDÚ. Stanovení diagnostických závěrů bylo vždy konzultováno s příslušným OSPOD. Kooperace se také týkala možností víkendových a prázdninových pobytů dětí u rodičů. Prohloubení spolupráce se podpořilo i setkáním pracovníků OSPOD v DDÚ. Tyto společné aktivity jsou oboustranně velmi přínosné a budeme v nich pokračovat.

4.4 Spolupráce se soudy – z důvodu legislativních změn se rozšířila i spolupráce s některými soudci. Důležitý byl však postoj samotného soudce ke spolupráci. Problémem zůstává vykonatelnost dislokačních rozhodnutí, která má v legislativním rámci mnoho podob a děti byli z tohoto důvodu v řadě případů v DDÚ delší dobu než je doporučená osmítýdenní doba pobytu. Tato skutečnost je vždy v rozporu se zájmem dítěte. Pouze v jednom případě se ukázalo prodloužení vykonatelnosti jako prospěšné a v zájmu dítěte viz příklad.

Kasuistika: chlapec 15let 9/9 ZŠ – nastoupil v 19. 2. 2014 na základě nařízeného PO z důvodu rozsáhlého záškoláctví, žádné jiné obtíže chlapec neměl. Důvodem záškoláctví byla nevole ke vzdělávání po dlouhodobé absenci vinou úrazu, nedokázal výuku doplnit, byl demotivován špatnými známkami, rezignoval a následně nedokázal ve školním prostředí uspokojivě fungovat. K původní škole negativně nastaven i vinou jeho nedůvěry a pocitu nezájmu z řad učitelů a nižší podpory ve smyslu dopomoci a tolerance k výukovým obtížím. Z důvodu slabé vůle a nižšího uvědomění si důsledků ztratil po subjektivně opakovaných neúspěších odhodlání něco měnit. Jako řešení zvolil nejjednodušší únik ve formě záškoláctví, podlehl snadnému vyhnutí se zodpovědnosti, nárokům i povinnostem. Rodina nedokázala jeho rozhodné postoje ovlivnit.

Chlapec i rodina během pobytu spolupracovali, návštěvy byly pravidelné včetně víkendových pobytů (chlapec zvládal jezdit samostatně). Díky dlouhodobému pobytu v DDÚ dříve dokončil úspěšně PŠD v DDÚ Homole, čímž splnil požadavky k přijetí na učební obor, k čemuž byl motivován. Díky legislativním průtahům se nemusel vracet do neoblíbené školy, v menším školním kolektivu v DDÚ díky ind. přístupu snáze dohnal zameškané učivo a důslednou kontrolou školních aktivit byl nucen školní docházku absolvovat, důvody záškoláctví ve škole DDÚ zcela pominuly. U chlapce se znovu posilovaly školní návyky včetně potřebného zájmu mít vzdělávání a profesní uplatnění. Chlapec absolvoval pobyt s příznivou prognózou. V DDÚ nezameškal vyjma úředních jednání žádnou výuku, byl propuštěn k 30. 6. 2014 zpět do péče rodičů.

Opakem je kasuistika: chlapec 12 let, umístěn na diagnostický pobyt dne 13. 3. 2014 na základě PO nařízeného na žádost matky z důvodu dlouhodobých závažných výchovných obtíží doma i ve škole (asociální a antisociální aktivity). Chlapec absolvoval pobyt s výchovnými výkyvy, díky věku a umístěným sestřím v DD byl doporučen dislokační záměr do stejného dětského domova. Diagnostický pobyt ukončen k 20. 5. 2014, vinou legislativních náležitostí

byl dislokován vykonatelností k datu 30. 6. v období od soudního jednání do data přemístění výrazně poklesla motivace a naopak výrazně se prohloubilo problémové chování. Chlapec neměl důvod se snažit, potřeboval běžný výchovně vzdělávací dohled v zařízení k tomu určeném, diagnostický režim v DDÚ Homole se již pro něho stal nevyhovující, rezignoval. Negativně ovlivňoval ostatní klienty, narušoval práci skupiny, bojkotoval režimová pravidla. Dlouhodobá motivace přestupu do nového zařízení vinou nízkého věku ztratila svůj význam. Nesplněné očekávání se projevilo i v jeho psychice, patrná vyšší tenze, smutek, ale i nervozita, dráždivost, apod. U dětí deprivovaných a vyrovnávajících se s ústavní výchovou je rychlý přesun do nového prostředí po soudním jednání jednoznačně žádoucí a zásadní, bohužel, legislativa má mnoho dislokačních podob vykonatelností. Tyto varianty poškozují zájem dítěte a nejednají v jeho prospěch, tak jak ukládá úmluva o právech dítěte.

5. Oblast mimoškolní výchovy v DDÚ ve školním roce 2013/2014

Oblast mimoškolní výchovy naznala v tomto školním roce významných změn. Tyto změny reagovaly na zásadní přeměnu internátního způsobu ubytování dětí na typ rodinných buněk po vzoru mimoškolní výchovy v dětských domovech rodinného typu (ačkoli dětským diagnostickým ústavům zákon tuto povinnost neukládá).

Cílem této razantní změny bylo zlepšit výchovné působení naše zařízení a co nejvíce jej přiblížit běžnému rodinnému chodu. Po menších stavebních úpravách bylo od 1. 9. 2013 přistoupeno i k organizační změně a pro potřeby výchovné mimoškolní činnosti byly vybudovány tři samostatné rodinné buňky tzv. „rodinky“.

Každá rodinka má tak nově vybudované zázemí v podobě kuchyňky, obývacího pokoje, ložnic dětí a sociálního zázemí. Toto uspořádání nabízí dětem příjemné, útulné prostředí s možností volného pohybu po celé rodince. Tento neformální způsob bydlení je pro děti méně zatěžující, nestresující a přispívá k plynulé adaptaci na naše zařízení a podporuje upevnění základních návyků běžných pro život ve fungující rodině, potažmo společnosti.

Každá rodinka má svůj pedagogický tým, skládající se ze dvou denních vychovatelů (se zachováním rodinného modelu muž/žena) a asistentů pedagoga pro zajištění večerní, noční a ranní činnosti. U asistentů pedagoga došlo oproti dřívějšímu internátnímu uspořádání ke komplikovanějšímu, náročnějšímu vykrývání služeb na jednotlivých rodinkách, s tzv. točením se všech asistentů, což se ukázalo v průběhu školního roku jako neefektivní a od nového školního roku proto dojde k personálnímu posílení asistentů pedagoga tak, aby i noční služba byla zajišťována stabilní dvojicí pro každou rodinku. Pobyt dětí v rodince vytváří větší pocit jistoty, bezpečí, příslušnosti k někomu a někam, což vede k psychické pohodě a stabilizaci dětí při jejich pobytu v našem zařízení.

5.1 Personální zabezpečení mimoškolní činnosti:

Denní vychovatelé pracovali v těchto stabilizovaných výchovných týmech:

Bc. Petra Konvičková, Mgr. Jaroslav Liška	1. výchovná skupina
Mgr. Alena Tůmová, Mgr. František Zimek	2. výchovná skupina
Bc. Irena Divišová, Miloslav Sládek	3. výchovná skupina

Došlo k rozšíření týmu asistentů pedagoga o jednoho pracovníka a tým pracoval v tomto složení: Bouchalová Antonie, Černý Miloslav, Hošna Petr, Jodlová Helena a od 1.10. 2013 Schmidtschlagerová Alena.

5.2 Organizace mimoškolní činnosti:

Ve výchovné činnosti došlo v souvislosti se vznikem nových výchovných skupin - „rodinek“ k několika zásadním změnám:

- výchovná skupina se stala svébytnou jednotkou, s originálním rukopisem jednotlivých vychovatelů, kteří svou kreativitou spolu s dětmi vytvářeli výzdobu, atmosféru a zázemí jednotlivých výchovných skupin
- každá výchovná skupina si vytvořila vlastní systém péče o svěřené prostory, výzdobu, oblečení, určili si systém předávání informací nutných k bezproblémovému chodu skupiny atd.
- do činnosti skupin bylo zařazováno množství organizačních, praktických pracovních činností např. vaření, příprava jednoduchých pokrmů, každá skupina si zajišťovala vlastní praní a žehlení prádla, úklidy prostor skupiny
- svoboda pohybu dětí po jejich skupině kladla větší nároky na vychovatele stran monitoringu chování dětí, diferenciaci činností, pozměnění režimů dne apod.
- denní vychovatelé nově zajišťovali v nepřímé práci vybavení dítěte ošacením po jeho příjmu do našeho zařízení, také s dětmi připravovali a balili věci na víkendové, prázdninové odjezdy a přebírali dle šatních lístků při ukončení pobytu dítěte ošacení zpět do skladu VS

Po roce činnosti v novém režimu lze jednoznačně konstatovat, že nový systém práce a uspořádání zařízení v mimoškolní činnosti se osvědčil a byl přínosem pro celé naše zařízení.

5.3 Výchovná a diagnostická činnost

Všichni vychovatelé pracovali dle zpracovaného výchovně-vzdělávací programu pro mimoškolní výchovu. Výchovná činnost směřovala do oblastí jazykové výchovy a komunikace, aplikace matematiky do běžného života, do oblasti poznávání přírody, kultury, umění, upevňování zdraví, osvojování nových pracovních návyků, osvojování využívání techniky v běžném životě s cílem podpory a kultivace klíčových kompetencí vycházejících ze ŠVP.

Vychovatelé plně spolupracují se všemi pracovníky DDÚ (psychology, speciálními pedagogy, asistenty, učiteli) při každodenních konzultacích, při předávání informací o dětech, při řešení náročných situací. Systematickým pozorováním dětí vychovatelé shromažďují podklady pro zpracování závěrečné diagnostické zprávy vychovatele. Zde se zaměřují na podrobný popis chování dítěte při mimoškolních činnostech, na pozitivní změny v chování, osvědčené výchovné postupy a doporučení pro další práci s dětmi v rodině i v zařízeních pro výkon ústavní výchovy.

Samozřejmostí práce vychovatele je i úzká spolupráce s rodiči dětí ze skupiny a to v podobě organizace mimořádných návštěv, vycházek, podávání informací apod.

Hlavním úkolem úseku mimoškolní výchovy bylo nastartovat a podpořit proces reedukace a resocializace dítěte, při jeho mnohdy prvním setkání se systémem ústavní výchovy. Vychovatelé se širokou nabídkou zajímavého programu snažili pomoci dětem změnit dosavadní zažitá nežádoucí stereotypy, zlepšit chování a naučit je trávit volný čas smysluplným, společensky přijatelným způsobem.

Zařazovány byly rovnoměrně veškeré výchovně-vzdělávací činnosti (pohybové, sportovní i rekreační aktivity, výtvarné a rukodělné činnosti, pracovní, hudební, dopravní, enviromentální, multikulturní výchova, společenská výchova, rodinná výchova).

V rámci volnočasových aktivit děti navštívily pod vedením vychovatelů tyto zajímavé akce: Babí léto v DD Žichovec, exkurze do JETE Temelín, exkurze do n. p. Budvar, Nejmilejší koncert v Ševětíně (přehlídka ZUČ DD), kynologický výcvik psů – ukázky a soutěže k MDD v Mladém, návštěvy divadel, turistika k významným přírodním a kulturním památkám našeho kraje – Klet', vrchol Kluk, památky Třeboňska, Českého Krumlova, J.Hradce atd.. V tomto školním roce se děti zúčastnily i akcí v Českých Budějovicích pořádaných pí. Vericou Píšovou „Hravá výstava“ s darem pro děti v podobě stolních společenských her. Zde se

vystavovaly práce našich dětí ve výlohách tamních obchůdků a kde se mohla široká veřejnost seznámit s prací v našem zařízení, dále akce „Halloween“ a „Ulička žije“.

Jako pozitivní motivační prostředek se osvědčilo zařazování nadstandardních aktivit (plovárna, bowling, bruslení, in-line bruslení, divadelní a filmová představení, návštěva cirkusu, hvězdárny a planetária, oslava MDD aj.).

Samozřejmostí v letošním školním roce byla realizace řady projektových dnů:

Policie ČR – Policista náš partner, Elektřina – energie budoucnosti, Ochrana a chov zvířat, Společenské chování, oblékání a líčení, Správné stravování apod.

Zájmové kroužky zůstávají zpestřením výchovné činnosti a umožňují jednotlivým dětem výběr aktivity dle vlastních zájmů a preferencí, ale nabízejí i možnost vyzkoušet něco nového, s čím se dosud nesetkaly. Nabídka kroužků je pestrá a vychází z dovedností jednotlivých pedagogů.

Naše zařízení může nabídnout kroužek vaření, malování na hedvábí, výrobu keramiky, základy sebeobrany a boxu, kroužek modelářský, sportovní aktivity – in line bruslení, cyklokroužek, florbal, hudební kroužek zpěv s kytarou a hru na Orfovy nástroje.

Děti kroužky vítají a se zájmem se hlásí každý čtvrtek k účasti ve vybraných zájmových aktivitách.

Oslava Vánoc proběhla jako v loňském roce tak, že se děti se zaměstnanci sešli na slavnostní večeři již s předstihem, aby se společně rozloučili a předali si drobné dárky. Děti slavností večeří obohatily malým, tématickým vystoupením. Slavností ráz večera dává mnohým dětem možnost prožít Vánoce v atmosféře klidu a pohody, což doma některé děti nezažívají.

Tento školní rok na samotný Štědrý den v zařízení nezůstaly žádné děti a teprve po vánočních svátcích se vracely děti zpět do našeho zařízení, kde na ně čekaly dárky od sponzorů. Na obdarování dětí se již druhým rokem podílela GOOD AGENCY s.r.o, která díky sponzorství našich občanů pomáhá sehnat nákladnější dárky pro naše děti.

Letní prázdninový provoz byl ve svém programu pestrý s nabídkou veškerých volnočasových aktivit výletů, koupání, sportování atd.. Po dobrých zkušenostech opět s rekreačním pobytem na hotelu Zadov na Šumavě se zaměřením na rekreaci, turistiku, poznávání přírody.

Vychovatelé spolupracovali s etopedy i při vedení terapeutických skupin, na něž pak volně v odpolední výchovné činnosti navazovali, čímž efektivně přispívali k požadované terapeutické změně dětí.

V rámci komunitního systému vedení dětí vedli vychovatelé pravidelné čtvrtetní hodnocení, aktivně, avšak taktně podporovali spolusprávu dětí.

Kromě těchto činností se vychovatelé celoročně podílejí na výzdobě a dekoraci jim svěřených prostor, kde pravidelně obměňují výzdobu pomocí výtvorů dětí, čímž kultivují jejich estetické citění, rozvíjejí vyšší city.

6. Inspekční a kontrolní činnost

Ve školním roce 2013/2014 proběhla ve školském zařízení kontrolní činnost realizovaná ČŠI ČR. Kontrola proběhla 26. 5. až 30. 5. 2014. Předmětem kontroly byla veřejnosprávní kontrola využívání finančních prostředků státního rozpočtu poskytnutých školskému zařízení. Výsledky kontroly jsou uvedeny v protokolu o kontrole čj. ČŠIC-338/14-C.

Datum zpracování výroční zprávy: 15. 10. 2014

Datum projednání na pedagogické radě: 21. 10. 2014

Podpis ředitele školského zařízení: Mgr. Vladimír Ira